

THYLANDS POLITISKE HISTORIE

AF KJELD JENSEN

Thy har altid været noget for sig i Politik, mere konservativt end nogen anden Landsdel. Mens Venstre i de store Kampaar mellem Højre og Venstre Landet over vandt Tilslutning fra det overvejende Flertal af Landmændene, bevarede Højre her Flertallet, og det var paa Landmændenes Stemmer, at dette Flertal hvilede.

Man har ofte spurgt om Grunden til, at Landboerne i Thy i saa stort Tal vedblev at stemme konservativt, og noget helt fyldestgørende Svar er vel aldrig givet. Det ligger vel noget i Thyboens Folkesind, den nøgterne, forsigtige Vurdering af Tingene, en Vedholden ved det prøvede, kritisk Skepsis overfor fede Ord og store Fagter. Det spiller vel ogsaa ind, at Thyboerne altid har været kongetro; Kampen mellem Højre og Venstre var - eller følte i hvert Fald som - Venstres Kamp mod Kongemagten, og Højre stod som Værneren om Kongens Ret. En kendt Politiker har en Gang, da Spørgsmaalet blev drøftet, nævnt et andet Forhold. Nede ved Sydfyn har vi - sagde han - de to Øer Ærø og Langeland. Ærø er overvejende konservativt, Langeland radikalt. Paa Ærø vedblev Bønderne at være eller blev tidligt igen Selvejere, mens de paa Langeland var Fæstere. I Thy var alle Dage en stor Del af Bønderne Selvejere - takket være, at de i Tide trak sig ud af Bondeoprøret og Kampen paa St. Jørgensbjerg, og derfor ikke kunde fradømmes deres Ejendomme - og de øvrige købte paa et tidligere Tidspunkt end i de fleste andre Egne, allerede omkring 1800, deres Ejendomme til Selveje. Det ser ud som mere end et Tilfælde, at Egne med en overvejende selvejende og selvbevidst Bondebefolkning bliver Konservatismens Højborge politisk.

Men hvad enten man nu vil finde Aarsagerne i Folkesindet eller Bøndernes Ejendomsforhold, saa er den fulde Sandhed vel nok, at en Række forskellige Forhold spiller ind - ogsaa Forhold af tilfældig Karakter - og først og fremmest enkelte Mænds Betydning. I Bjergetkredsen blev J. A. Bach, Vesløs, der sad som Folkethingsmand fra i 60'erne til ind i 90'erne, oprindeligt valgt som Højremand, men gik over til Venstre, og Kredsen fik Venstre flertal. I Thistedkredsen sad i samme Periode Kaptajn Jagd, oprindeligt valgt som Venstremand, men snart sluttende sig til Højre, og Kredsen blev en sikker Højrekreds. I Hurupkredsen blev - efter at der først havde været valgt Venstremænd - i 50'erne Højremanden Proprietær Edv. Neergaard, Dovergaard, valgt ved Kaaring, og Kredsen blev en Højrekreds, der tilmed i 80'erne og 90'erne fik en saa betydelig Mand som Etatsraad Niels Andersen som Folkethingsmand. I nyere Tid har man et Vidnesbyrd om Enkeltmands Betydning for en hel Kreds' politiske Indstilling i Salling, hvor Folkethingsmand Carl Hansens Overgang til Radikalismen har medført, at længe efter hans Død er Salling stadig en radikal Enklave. -

I hvert Fald er den stærke Konservatisme og dens Indflydelse et særegent Træk i Thys politiske Historie. Hvis man regner Venstre, som det er i Dag, for et i egentlig, Forstand konservativt Parti - og det skal man vel, i hvert. Fald staa det paa Bevarelsen af den nuværende borgerlige Samfundsordning - saa er en politisk Konservatisme stadig dominerende. Højreflertallet i selve Thy gik tabt ved Grundlovsvalget i 1913, da saavel Radikale som Socialdemokrater stemte paa Venstres Kandidater, men lægger man Stemmerne sammen fra baade V. Han Herred og Thy, var allerede i 1910 Venstre, blevet det største Parti, og Højre var gledet ned paa Andenpladsen. Denne Plads har siden Højre og dets Arvtager, Det konservative Folkeparti, holdt; i de senere Aar trængt, men ikke overfløjet af Socialdemokratiet, hvis Vækst fra i 20'erne tog Fart. Derimod har de Radikale aldrig faaet nogen Betydning, Venstre har - vel nok for en Del i Kraft af, at dets Blad blev udgivet af de Berg'ske Blade - sluttet sig til det Berg'ske Venstre, men det har været i Stand til ikke blot at fastholde den radikale Fløj, men ogsaa den moderate, uden at det nogen Sinde er kommet til virkelig alvorlige Brydninger. Særbevægelser som Agrarpartiet og Bondepartiet har heller aldrig mere end forbigaaende kunnet foretage Indgreb i Venstres Vælgere. Paa samme Maade har Socialdemokratiet holdt godt sammen overfor Kommunisterne, og intet tyder paa, at disses - iøvrigt beskedne - Konjunkturgevinst i 1945 er noget varigt. Stillingen Partierne imellem er i Dag, saaledes som den er udtrykt ved Stemmetallene ved Folkethingsvalget i 1945: Venstre 13,134, Konservative

6623, Socialdemokrater 5772, Radikale 910, Kommuniste 760, Retsforbundet 457 og Dansk Samling 399.

TIDEN INDTIL 1918

Vil man prøve at skildre den politiske Udvikling, maa man stort set holde sig til Valgtallene og Mændene, der blev valgt; navnlig for den længst tilbageiggende Tid er det vanskeligt at efterforske de Strømninger og Tildragelser, som var Aarsag til, at den ene og ikke den anden blev valgt, og at Stemmerne faldt, som de gjorde. Og det vil være naturligt at dele Skildringen ved 1918; indtil da var der Valg i Enkeltmandskredse, saaledes at den, der fik flest Stemmer, var valgt, og indtil da var Thy og V. Han Herred delt i tre Folketingskredse, der i 1918 blev slaaet sammen til to, samtidig med at der indførtes Tillægsmandater, og fra 1920 faktisk Amtsvalg.

For de første mange Aar, der var Folketingsvalg, gælder, at Valgdeltagelsen var meget ringe, 5-10 pCt. var almindelig. Der var kun et Valgsted i hele Kredsen, og det var hovedsagelig Vælgerne fra de nærmeste Sogne ved Valgstedet, der mødte op til Valg. Valgudfaldet blev derfor ofte temmelig tilfældigt. Man skal helt op i 70'erne og 80'erne, før den politiske Interesse er blevet saa stor, at over Halvdelen af de stemmeberettigede Vælgere deltager i Valget.

Bjergetkredsen.

Bjergetkredsen, der havde Valgsted i Bjerget Kro, men efter Fjerritslevbanens Aabning i 1905 blev til Frøstrupkredsen med Valgsted i Frøstrup, omfattede V. Han Herred samt Hunstrup - Østerild, Hjardemaal, Hillerslev-Kaastrup og Ræhr-Hansted-Vigsø, og indtil 1866 tillige Sejerslev-Ejerslev-Jordsby og Flade-Sdr. Draaby paa Mors.

Ved Valget til den grundlovgivende Rigsforsamling i 1848 valgtes for Bjergetkredsen Amtsforvalter, Justitsraad U. C. F. Aagaard, Thisted (Højre); han valgtes med 128 St., mens Husmand N. Chr. Thøgersen, Hillerslev, fik 122 og Provst Djørup, V. Thorup, 60.

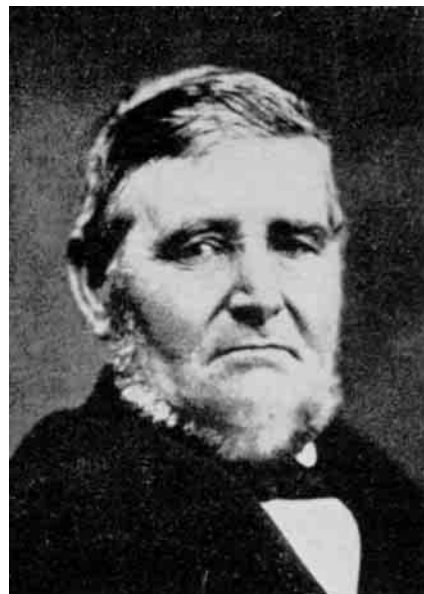
Den første Folketingsmand, valgt 1849, var Pastor N. Gottlob, Tømmerby (H.), der fik 154 St., mens hans Modkandidat, N. Chr. Thøgersen, fik 97. Gottlob trak sig tilbage allerede i 1851, og ved et Suppleringsvalg efterfulgtes han af Husmand, Sognefoged H. Pedersen Badstue, Øsløs (H.), der fik 191 St., mens hans Modkandidat, Proprietær J. N. F. Hasselbalch, Aalegaard (H.), fik 74. Badstue havde kun modvilligt ladet sig opstille, og ved Valget Aaret efter vilde han ikke mere, og i Stedet valgtes Lærer P. C. Myrup, Tømmerby (H.), med 171 St., mens Kammerraad C. A. H. Hansen, Thisted (H.), fik 97.

Efter at være genvalgt ved Kaaring i 1853 (to Gange), 1854 og 1855, nedlagde Lærer Myrup i 1856 sit Mandat, vistnok fordi der blandt Egnens Bønder var Utilfredshed med, at han i den foregaaende Samling havde været meget virksom ved Udarbejdelsen af Skoleloven, som mange mente gav Lærerne for gode Kaar.

Ved Suppleringsvalget valgtes i Stedet Proprietær Poul Knudsen, Ulstrup (H.), med 124 St., mens hans Modkandidat, den joviale Prokurator Niels Toft, Aagaards Mølle, fik 43 St.

Proprietær P. Knudsen, bedst kendt som Etatsraad Knudsen, Ejer af Ulstrup i Thy, senere ogsaa Moutrup og Blidstrup paa Mors, i Aarenes Løb Indehaver af talrige fremtrædende Tillidshverv, havde 1849-53 repræsenteret Morsøkredsen, men nægtede saa at fortsætte, og Bjergetkredsen repræsenterede han ogsaa kun en Periode, han stillede sig ikke paany i 1858, og da valgtes Gdr. S. P. Lyby, Hem i Salling (H.), mens Proprietær Hasselbalch, der 1854-58 havde været valgt i Morsøkredsen, fik 82 St. Lyby havde i 1853 været valgt i Skivekredsen, men faldt igen i 1854 og stillede sig saa i Bjergetkredsen. Her blev han kun en Valgperiode, i 1861 stillede han sig i Stedet atter i Skivekredsen og valgtes. I Bjergetkredsen blev det derefter Proprietær Hasselbalch, der valgtes i 1861, endda ved Kaaring, og han valgtes i Marts 1864 tillige til Rigsraadets Folketing. Men ved Folketingsvalget i Juni samme Aar faldt han uventet som Medlem af det almindelige Folketing (det var i den Periode, man havde baade det gamle Folketing og Landsting for Kongeriget og det særlige Rigsraad for Kongeriget og Hertugdømmerne). Premierløjtnant Allan Dahl fra

Slesvig - som senere blev bekendt som Medstifter af den skandinaviske Bank i Hamborg og som Indehaver af Statsbanereklamen - laa i Garnison paa Aagaard. Sammen med den populære Herredsfuldmechtig Steffensen, Kettrup, fik han samlet en Del Stemmer i de østlige Sogne og fik tillige Støtte af Fiskere, der arbejdede for en Havn paa Bragerne ud for Lild Strand, hvad Hasselbalch havde stillet sig ligegyldig overfor. Og paa Valgdagen i 1864 sejrede Allan Dahl (H.) med 67 St., mens Hasselbalch fik 48, og Journalist Jacob S. Trier, København, 15. Ved Valget i Maj 1865 søgte Allan Dahl ogsaa at slaa Hasselbalch ud som Medlem af Rigsraadets Folketing, men Hasselbalch valgtes med 249 St. mod Allan Dahls 98. Ved det almindelige Folketingsvalg i Juni 1866 opgav Allan Dahl at stille sig, og Hasselbalch valgtes med 180 St., mens Ingeniørløjtnant L. C. Nyholm, København, fik 103.

*Gdr. Jens A. Bach, Født 1823.
Folketingsmand 1866-95. Død 1907.*

*

Ved det første Valg efter 1866-Grundloven stillede Hasselbalch, der var en aldrende Mand, og som stadig mødte en Del Modstand, sig ikke. I Stedet samledes man om Amtsraadsmedlem, Gdr. Jens A. Bach, Vesløs (H.), og han valgtes ved Kaaring. Han var valgt som Højremand og blev ved at staa som Høj rernand til 70'erne, men han stemte hyppigt sammen med Venstre, og efterhaanden gled han helt over i det moderate Venstres Gruppe. I 1872 opstilledes Herredsfoged M. Kjeldsen, Skerpinggaard, mod ham, men Bach valgtes med 514 St. mod Kjeldsens 276. I 1873 var Stemmerne: Bach 464 og Kjeldsen 320 og i 1876: Bach 530 og Kjeldsen 430. Bach havde den Fordel navnlig at have sine Tilhængere paa Hannæs, og skønt man var overbevist om, at der var et faktisk Flertal mod ham i Kredsen, lykkedes det aldrig at fælde ham. Højre begik den Fejl ved de følgende Valg stadig at skifte Kandidater. I 1878 sejrede Bach over Proprietær Gregers Søndergaard, Gøttrup Nørgaard (H.), med 527 St. mod 282, i Maj 1881 over fhv. Folketingsmand, Gdr. Lars Jensen, Lunde i Lerup (H.), med 660 St. mod 382, i Juli 1881 over Pastor K. J. Klavsen, Tømmerby (H.), med 737 St. mod 552, i 1884 over Gdr. P. Skadhauge, Tømmerby, med 739 St. mod 366, i 1887 over Fyrmester C. F. W. Heering, Hanstholm (H.), med 919 St. mod 555, i 1890 over Forvalter A. Christensen, Langvad (H.), med 867 St. mod 428, og i 1892 over Proprietær O. R. Cortsen, Gundestrup, med 842 St. mod 649.

I 1895 trak J. A. Bach, der da var 72 Aar og syg, sig tilbage. Han var da efter Bergs Død gaet ind i Venstre-Reformpartiet og havde i 1894 stemt mod Forliget. I mere end 28 Aar sad han i Folketinget, men hans Betydning her var lille, han tog saa at sige aldrig Ordet, og heller ikke i Udvalgsarbejdet gjorde han sig paa nogen Maade gældende, den samstemmende Dom over ham lyder, at han interesserede sig meget lidt for Rigsdagsarbejdet eller satte sig ind i det, men han spillede en god Lhombre og var almindelig afholdt, hæderlig og retsindig af Karakter.

*

Bach's Efterfølger blev Gdr. J. P. Nørhave, Vust. Der var Tale om at opstille den meget dygtige Gdr. Jens Simonsen Vestergaard, Klim. Han var "Konge" paa sin Hjemegn. Der fandtes i 80'erne og 90'erne næppe den betydende Institution paa Egnen, hvor han ikke sad i Ledelsen - han var Sogneraadformand, Formand for Landboforeningen, Amtsraadsmedlem, Landvæsenkommissær og meget mere, han havde bl. a. i Amtsraadet gjort et udmærket Arbejde, han havde været paa Højskole, sluttede sig til Frimenigheden og Friskolen og havde ofte ved Møder bekendt sit Venstresind. Men egentlig Taler var han ikke. Og han sagde Nej til at blive Venstres

Folketingskandidat. Derimod indvilgede han i 1901 i at blive Landstingsmand, men allerede i 1905 maatte han træde tilbage som Følge af en Lammelse af Tungen.

Det kan iøvrigt nævnes, at ogsaa 1866-70 havde en Hanherredbo siddet i Landstinget, det var Gdr. C. Brix, Thinglaugaard ved Fjerritslev (H.).

Men altsaa, J. P. Nørhave blev den nye Venstrefolketingsmand i Bjergetkredsen. Han havde som ung overtaget sin Hustrus Fødegaard, Nørhave i Vust, var tidligt blevet Sogneraadsformand og havde efterhaanden forskellige andre Tillidshverv. Han var ikke Taler og kom straks ud for en haard Valgkamp, idet Proprietær Poulsen-Nørbjerg, Borregaard paa Thyholm, stillede sig mod ham som Tilhænger af Agrarbevægelsen og som moderat Venstremand, og Højre undlod at opstille. Nørhave valgtes med 768 St. mod Poulsen-Nørbjerg 562, og ved Valgene i 1898, 1901, 1903 og 1908 blev Nørhave genvalgt uden Modkandidat. Paa Rigsdagen kom han aldrig til at gøre sig stærkt gældende, men han var dog fra 1901 Medlem af Finansudvalget, et Udtryk for, at han i sine første Aar i Tinget havde skabt sig en Position blandt sine Partifæller. I 1909 stillede Højre den ansete Landmand, Godsejer Harald Branth, Sdr. Elkjær, op mod ham, og de Radikale mødte for første Gang med en Kandidat, Husmand Henrik Christensen, Dysted. Nørhave blev valgt med 775 St. mod Harald Branths 492 og Henrik Christensens 206. I 1910 mødte Højre med en ny Kandidat, den senere Folketingsmand Johs. Overgaard, Overgaardsminde paa Thyholm, men Nørhave valgtes med 837 St., mens Overgaard fik 537 og Henrik Christensen 198. Ved Grundlovsvalget i 1913 valgtes Nørhave med sit hidtil største Stemmetail 1009, mens Højres Kandidat, Pastor Jeppe-Jensen, Harridslev, forhen Kærup, kun fik 335 St.; mange af Høj remændene og Grundlovsmodstanderne havde ikke villet stemme paa Jeppe-Jensen, men blev hjemme, det kan saaledes nævnes, at fra Ræhr-Hansted-Vigsø mødte kun 15 pCt. af Vælgerne paa Valgdagen.

Ved Bekræftelsesvalget i 1915, sidste Gang der stemtes paa et Valgsted for hele Kredsen, blev Nørhave som de fleste andre Folketingsmænd valgt uden Modkandidat.

Justitsraad C. A. Hansen. Født 1811. Ejer af "Christianslyst" ved Thisted. Direktør for Thisted Amts Løsøreforsikring og Købstædernes Brandforsikring. Folketingsmand 1849-52, 1854-59 og 1864-66. Landstingsmand 1870-94. Død 1894.

Thistedkredsen.

Thistedkredsen, som den var til 1918, bestod af Thisted Købstad, Thisted Landsogn, Sennels, Nors-Tved, Ø. og V. Vandet, Tilsted, Skinnerup, Sjørring-Thorsted, Skjoldborg-Kallerup, Vang, Hundborg-Jannerup, Nørhaa, Snedsted, Harring-Stagstrup og Sønderhaa-Hørsted.

Bortset fra, at Kaptajn Jagd de første Gange blev valgt som Venstremand med Hældning til Højre, og at Gdr. J. J. Andersen, Nygaard, da der var to Højrekandidater, valgtes i 1901, valgtes denne Kreds til 1913 stadig Højremænd.

Til den grundlovgivende Rigsforsamling i 1848 valgtes den tidligere Thisted-Købmand, Proprietær, Agent H. D. Lützhøft, Tandrup (H.), med 185 St., mens Højesteretsadvokat Rottwitt, København, havde 179 St. og Provst Michelsen, Thisted, 2.

Ved det første Folketingsvalg i 1849 valgtes Viceinspektør C. Lykke, Thisted (H.), ved Kaaring. Han efterfulgtes i 1852 af cand. jur. H. E. Schack, København (H.), der fik 386 St., mens Modkandidaten, Skræddermester C. J. Kalum, Thisted, fik 58. I Februar 1853 fik Schack som Modkandidat Marineminister St. A. Bille, men efter en haard Valgkamp genvalgtes Schack med 507 St. mod 484. Ved Valget i Maj samme Aar stillede han sig ikke, og Pastor E. Boesen, Hunstrup (H.), valgtes uden Modkandidat med 282 Ja mod 18 Nej.

Allerede i Juni 1854 trak Pastor Boesen sig tilbage, og ved Suppleringsvalget straks efter valgtes Kammerraad C. A. H. Hansen, Thisted (H.), ved Kaaring.

*Kaptajn J. C. H. Jagd. Født 1821.
Lærereksamen 1841. Skolebestyrer i
Svendborg 1843-44, Telegrafbestyrer i
Nyborg 1857-63, Ejer af Sjørring Søs
Udtørring, Amtsforvalter i Kolding 1878-82,
i Thisted 1882-86 og i København 1886-95.
Folketingsmand 1849-52, 1859-61, 1869-72
og 1873-95. Død 1895.*

Kammerraad, senere Justitsraad, Hansen er en af de Politikere her fra Amtet, der baade paa deres Egn og paa Rigsdagen har betydet mest. Han var en Apotekersøn fra Frederikshavn, født 1811, blev Student og begyndte at studere Teologi, men brød af og købte Gaarden "Christianslyst" ved Thisted. Dygtig og initiativrig var han, dertil arbejdsom. Gaardens Drift var ham ikke nok, han kastede sig tidligt ud i offentlig Virksomhed. Han tog Initiativet til Oprettelse af Thisted Realskole, der snart fik Navn som en af de bedste i Landet, han stiftede Thisted Amts Løsoreforsikring og blev dens Direktør, han var med til at oprette Jernstøberiet "Thy", han gjorde et stort Arbejde for Thisted Plantage, og efterhaanden var der snart ikke det betydende Tillidshverv, han ikke fik. Han var Landvæsenskommissær, Tiendekommissær, Forligsmægler, Overligningskommissær, Formand for Amtsskytteforeningen og meget andet.

Allerede til den grundlovgivende Rigsforsamling meldte han sig som Kandidat i Vestervigkredsen, men trak sig tilbage. Aaret efter blev han imidlertid Vestervigkredsens Folketingsmand, men forlod Kredsen i 1852 for at stille sig i Bjergetkredsen uden dog der at opnaa Valg. I 1853 stillede han sig igen i Vestervigkredsen, men faldt, anmeldte sin Kandidatur i

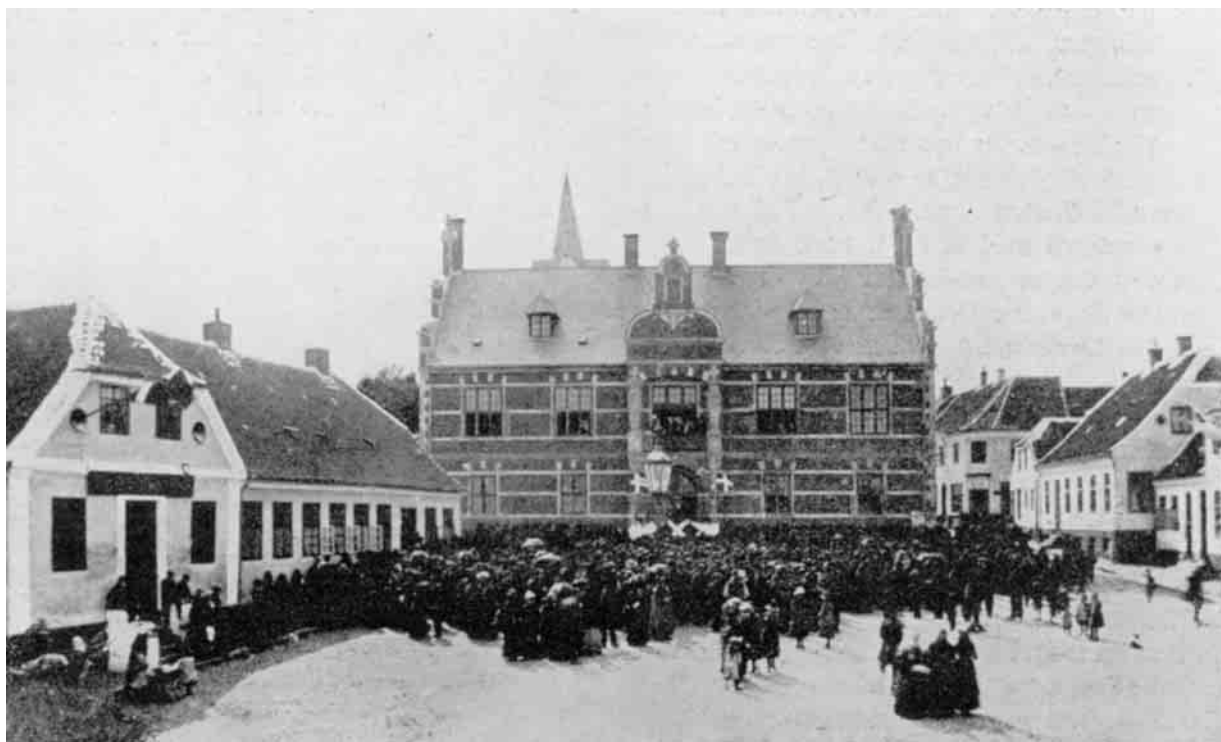
Thistedkredsen i Maj samme Aar, men trak sig tilbage. Derefter blev han to Gange i 1854 og i 1855 og 1858 valgt ved Kaaring i Thistedkredsen, men nedlagde i Efteraret 1859 sit Mandat. I to Perioder i 60'erne repræsenterede han igen Thistedkredsen i Folketinget, men fra 1870 til sin Død i 1894 var han Landstingsmand. Han havde allerede i Folketinget ikke ringe Indflydelse, og det var endnu mere Tilfældet i Landstinget. I storpolitiske Debatter tog han sjælden Del, men derimod naar der var Sager til Behandling, hvortil han havde særlig Kendskab, især hvad angik Fiskeri, Sandflugt, Redningsvæsen og lignende, og af Udvalg om saadanne Sager var han altid Medlem. –

Før C. A. H. Hansen havde Thistedkredsen sendt en Landstingsmand ind paa Rigsdagen, det var Gdr. J. C. Nørgaard, Neesgaard i Aarup (H.), der valgtes i 1853, men udtraadte allerede 1854. Han efterfulgtes af en anden Thybo, Proprietær, Agent H. D. Lützhøft, der sad som Medlem til sin Død i 1858.

*

Da Kammerraad Hansen nedlagde sit Folketingsmandat i Thistedkredsen i 1859, efterfulgtes han af en Mand, om hvem der stod Eventyrets Glans, Kaptajn Jagd.

Jagd var en Lærersøn fra Fredericia, begyndte som Lærer og blev 1843 Bestyrer af den private Realskole i Svendborg. Han maatte paa Grund af Tuberkulose opgive denne Gerning Aaret efter, men konstruerede saa til et fynsk Udtørringsforetagende en roterende Dampmaskine til at drive Pumperne. Han fik Patent paa Maskinen i Danmark og England, opmuntret bl. a. af H. C. Ørsted, og rejste til England, hvor han kom i Samarbejde med en anset Vandbygningsingeniør om skandinaviske Udtørringsforetagender. Da Krigen i 1848 brød ud, gik han frivilligt med, blev hurtigt Officer og snart efter Leder af et Friskarekors, "Jagds Kanariefugle", kaldet saaledes efter deres gule Olieklæder. Korpset, der bestod af vilde, forvovne Knægte, som en Mand med Jagds Mod, Energi og fysiske Styrke kunde faa til at yde det utrolige, gjorde fortræffelig Nytte, og Beretningerne om dets eventyrlige og modige Bedrifter var snart paa alles Læber. Under Slaget ved Isted blev Jagd alvorligt saaret, og han gik ud af Krigen med Kaptajnsrang og med et Ridderkors for sin Tapperhed.

Folketingsvalg paa St. Torv i Thisted i forrige Aarhundrede. Paa Talerstolen staar Kaptajn Jagd. Der stemmes ved Haandsoprækning, og hvis dette ikke gav tilstrækkelig klart Resultat, kunde der kræves skriftlig Afstemning. Paa Billedet ses til venstre for Raadhuset Manufakturhandler J. G. Brinckmanns Ejendom, og til højre Agent Tachaus, Enkefru Sørensens, Boghandler Nordentofts og Isenkræmmer Kjersgaards Ejendomme.

Jagd blev derefter Telegrafbestyrer i Nyborg, indtil han i 1863 tog sin Afsked men faktisk virkede han i den mellemliggende Tid mere som Telegrafingeniør, og han anlagde baade for Staten og for private en Række Telegrafledninger.

I 1858 var han imidlertid begyndt Udtørring af Sjørring Sø, det første store Sødutørringsforetagende her i Landet, og Aaret efter stillede han sig ved Folketingsvalget i Thistedkredsen. Allerede i 1849-52 havde han været Medlem af Folketinget valgt i Svendborgkredsen som Venstremand. I Thistedkredsen slog han sin Modkandidat, Skræddermester Kalum, med 342 St. mod 170. Ved Valget i 1861 stillede han sig imidlertid ikke, og Pastor H. H. Licht, Hundborg, valgtes da ved Kaaring. Ved Valget i Marts 1864 til Rigsraadets Folketing var opstillet Etatsraad Benzon-Buchwald, København, men i sidste Øjeblik meldte Jagd sig som Kandidat og sejrede med 363 St. mod 228.

Ved Valget i Juni 1864 til Rigsdagens Folketing stillede Kammerraad C. A. H. Hansen sig igen og blev valgt ved Kaaring. Ved Valget i Maj 1865 til Rigsraadets Folketing stillede baade Jagd og C. A. H. Hansen sig, men Jagd sejrede med 363 St. mod 228. Ved Valget til Rigsdagens Folketing faa Dage efter valgtes C. A. H. Hansen ved Kaaring.

Allerede i Oktober 1866 var der Nyvalg til Folketinget, og da Kammerraad Hansen ikke vilde tage mod Genvalg, opstillede Højre i Stedet Højesteretsassessor Klein, den senere Justitsminister. Jagd havde meldt sig som Kandidat, men trak sig i sidste Øjeblik tilbage.

I 1869 stillede Jagd sig mod Klein og sejrede med 515 St. mod 432, og Aaret efter blev den, der kunde være blevet hans farligste Medbejler, Kammerraad Hansen, Medlem af Landstinget. Men Jagd faldt alligevel ved det næste Valg i 1872. Som sædvanlig havde han ikke kunnet faa besindet sig paa, om han vilde stille sig, og Højre opstillede da Redaktøren af "Thisted Amtsavis", J. L. Lund, og denne valgtes med 512 St. mod Jagds 469. Men ved Valget Aaret efter blev Jagd valgt med 589 St., mens Redaktør Lund, der i Mellemtiden havde solgt Avisen til S. H; Møller, og var flyttet til København, fik 509. En Venstremand, Gdr. A. C. Nordentoft, Faartoft, fik 56 St.

Jagd sad derefter urokkelig som Kredsens Folketingsmand til sin Død, og mens han tidligere havde taget det meget let med Rigsdagsarbejdet, ofte kun vist sig faa Dage i en hel Samling, saa blev han fra Begyndelsen af 70'erne en meget aktiv Deltager i Debatteerne, maaske den, der gik

haardest løs paa Venstreflertallet. Som nævnt var han oprindelig valgt som Venstremand, han havde mødt Liberalismen i England og gik ind i Rigsdagen med ideale Forestillinger om Folkefrihed og Folkehøjsind. Men han skuffedes, saa, at det var Magtstræb mer end Idealitet, der var Drivkraften, og han gled i 60'erne mere og mere over til Højre, sluttede sig helt til det, og blev efter 1872 en af dem, der haardest og mest virkningsfuldt angreb Venstre for at sætte, hvad der tjente Landets Vel, til Side for Partiinteresserne. Ikke blot i Rigsdagsdebatterne, men ved de store politiske Møder ude i Landet var han hyppigt Taler, og han havde en ualmindelig Evne til at vinde jævne Folk for sig. Fintfølende var han ikke i Valget af sine Midler, og med Sandheden tog han det ikke altid saa nøje, men "det var saa skjønt at høre", som der blev sagt en Gang.

I Thy havde Jagd sine Vælgere i alle Lejre, men ikke mindst blandt Smaakaarsfolk, og Venstre naaede aldrig at vinde nævneværdig Indpas, saa længe Jagd sad i Kredsen. I 1876 valgtes Jagd med 634 Ja mod 190 Nej, i 1879 med 756 St. mod Friskolelærer P. P. Smith, Silstrup (V.), 138, i 1881 med 547 Ja mod 100 Nej, og senere samme Aar med 694 mod Højskolelærer Søren Olsen, Galtrup (V.), 227, i 1884 med 1051 St. mod Gdr. L. Skov, Karby (V.), 390, i 1887 med 1276 mod L. Skov, 447, i 1890 med 1234 mod Læge Sophus Fenger, Thisted (V.), 289, og endelig i 1892 med 1031 St. mod Redaktør M. Aaberg, Thisted (V.), 384.

Livet bragte Jagd adskillig Modgang. Sjørring Søes Udtørring var en genial Idé, men Jagd var ikke forsigtig i sin økonomiske Dispositioner, Retstvistigheder forsinkede Arbejdet, og ved en anden Mands Fallit i Svendborg tabte han ca. 350,000 Kr. Han maatte lade Fyens Discontokasse overtage Sjørring Sø Udtørring og beholdt selv kun Gaarden Egebaksande, men maatte tilsidst ogsaa sælge den. Han blev 1878 Amtsforvalter i Kolding, derefter 1882-86 Amtsforvalter i Thisted og 1886-95 i København.

*

Mens Jagd sad som Folketingsmand, havde Venstre i Kredsen en kort Tid en Repræsentant i Landstinget. Det var Fuldmægtig C. L. Lomborg, Thisted, der var dansk Jurist, og som havde skabt sig et Navn som grundtvigsk Lægprædikant. Han valgtes i 1878, men var svagelig og døde to Aar efter.

Højre satte efter Justitsraad Hansens Død i 1894 Konsul Johnsen, Thisted, ind i Landstinget. Johnsen var født i Visby af norsk Slægt, blev dansk Jurist, Amtsfuldmægtig og senere Amtsraadssekretær i Thisted og nedsatte sig i 1876 som Sagfører i Thisted, hvor han i 1888 blev Medlem af Byraadet. I en Aarrække var han Repræsentant for Husmandskreditforeningen, Formand for Tyendespareforeningen, den ledende Kraft i Thy Have- og Plantningsforening, Formand for Komiteen for Fjerritslevbanen osv. Han sad i Landstinget til 1914 og var en meget flittig Deltager i Rigsdagsarbejdet og hyppig Ordfører i Spørgsmaal vedrørende kommunalt Styre, Jura, Plantning, Fiskeri m. v. Ved sin Død skænkede han sin store Formue til Oprettelse og Drift af Konsul Johnsens Rekreationshjem ved Thisted.

*

Jagds Efterfølger som Folketingsmand blev Marinekaptajn Trolle. Højre opstillede ved Valget i 1895 to Kandidater i Thistedkredsen. Først var opstillet Proprietær Cortsen, Gundestrup. Men han viste ringe Interesse for Bygningen af en Vestkysthavn, og Fiskerne langs Kysten og havneinteresserede i Thisted opstillede derfor Kaptajn Trolle, der gav store Løfter om straks at skaffe Havnen, hvis han blev valgt. Han blev valgt med 959 St. mod Cortsen 670, mens Venstres Kandidat, Gdr. Kr. Jannum, Flarup, fik 331. I 1898 blev Trolle genvalgt med 1107 St., mens Jannum fik 640.

Da det glippede med Havnen, stillede Trolle sig ikke i 1901. Højre mødte da som Kandidat med den dygtige, men absolut ikke uangribelige Kultusminister Jacob Scavenius, Gjorslev. Dette vakte stærk Modstand i Indre Missions Kredse, og der blev med Støtte bl. a. fra Fiskerne opstillet endnu

en Højremand, Lærer S. Munk Poulsen, Sdr. Vorupør. Venstre mødte med en ny Kandidat, Gdr. J. J. Andersen, Nygaard i Hvidbjerg.

Bladforhold kom til at spille ind. Højrebladet "Thisted Amtsavis" var stadig dominerende. I 1874 havde Kaptajn Jagd forsøgt at oprette et konkurrerende Foretagende, Dagbladet "Thy", men det gik ind efter nogle Maaneders Forløb. I 1882 fik Venstre sit eget Blad, "Thisted Amts Tidende", der blev oprettet af Chr. Berg, og hvis Redaktør bortset fra den første Begyndelse havde været M. Aaberg. Det havde indtil Systemskiftet meget vanskeligt ved at vinde Indpas. I 1900 oprettedes imidlertid et konkurrerende Højreblad i Thisted, "Thisted Amts Dagblad". Den egentlige Aarsag var et Slagsmaal mellem Redaktørens (S. H. Møllers) Kat og Konsulens (Konsul og Tømmerhandler N. C. Andersens) Hund, men den officielle Foranledning var en Strid om Kvaliteten af Tømmeret til Manufakturhandler J. G. Brinkmanns nye Ejendom paa St. Torv i Thisted. N. C. Andersen og J. G. Brinkmann var fra Starten Hovedaktionærer i det nye Blad, som havde sit væsentlige Tilhold i Thisted By, men dog ogsaa nogle Aktionærer paa Landet, og det støttede af fuld Kraft Jac. Scavenius og fik forøvrigt ogsaa økonomisk Støtte af denne. "Thisted Amtsavis", hvis Redaktør var S. H. Møller med Svigersønnen N. Sev. Nielsen som Medredaktør, var ikke Tilhænger af at se en Mand som Jac. Scavenius som Thistedkredsens Repræsentant i Folketinget, men vilde af Loyalitetshensyn overfor Organisationen lige saa lidt anbefale at stemme paa Munk Poulsen. Følgen blev; at Højres Stemmetal deltes omtrent lige med 711 paa Jac. Scavenius og 638 paa Munk Poulsen, mens Venstremanden, J. J. Andersen, valgtes med 729.

Gdr. J. J. Andersen-Nygaard. Født 1867. Tiendekommissær. Formand for Hvidbjerg Bank. Folketingsmand 1901-03, kongevalgt Landstingsmand 1904-18, tingvalgt Landstingsmand 1918-28. Død 1928.

*

Der var stor Jubel indenfor Venstre over saaledes at have erobret en af Højres sikreste Kredse, og Skuffelsen og Forbitrelsen indenfor Højre var tilsvarende stor.

Og det kom til at betyde, at fra at være en sikker Højrekreds blev Kredsen fra da af en Kampkreds. For at genvinde den fik Højre Etatsraad Niels Andersen, der var valgt i Hurupkredsen, til at stille sig i 1903, men Lærer Munk Poulsen anbefalede ved Valget sine Meningsfæller at stemme paa J. J. Andersen, der var genopstillet, og Etatsraad Niels Andersens Sejr blev kun kneben med 1207 St. mod 1157.

I 1904 blev J. J. Andersen (der tog Navneforandring til Andersen-Nygaard), efter Systemskiftet udnævnt til kongevalgt Landstingsmand, og ved Valget i 1906 mødte Venstre med Redaktør M. Aaberg som Kandidat. Etatsraad Niels Andersen valgtes da med 1212 St., mens Red. Aaberg fik 1039, og den radikale Lærer A. V. Holm, Nr. Draaby, fik 105 St.

Ved det næste Valg i 1909 vilde Niels Andersen paa Grund af Alder og Svagelighed ikke genopstilles, og Højre opstillede i Stedet en anset Landmand, Sogneraadformand N. Chr. Hornstrup, Kallerup. Denne valgtes med 1376 St., mens Red. Aaberg fik 725, Red. A. O. Mortensen, Thisted (S.), 192 og Gdr. And. Bach, "Christianslyst" ved Thisted (R.), 117 St.

Det var første Gang, Socialdemokraterne opstillede i Kredsen. Fra Nytaar 1909 var begyndt Udsendelsen af "Thisted Social-Demokrat", der til at begynde med blev trykt udenbys, men efter en Tids Forløb delvis i Thisted. A. C. Mortensen var den første Redaktør, men kom i 1910 til Viborg,

Lærer J. Munk-Poulsen. Født 18160.
Lærereksamen 1885. Lærer ved
Rygaardstrand Skole til 1887 og derefter
ved Sdr. Vorupør Skole til 1920. Stifter af
Fiskercompagniet i Vorupør.
Bestyrelsesmedlem i Vorupør
Fiskeriforening. Sogneraadsmlem.
Folketingsmand 1913-20. Død 1921.

og hans Efterfølger blev Redaktør Hans Bech og derefter fra 1911 til sin Død i 1917 Redaktør H. J. Hansen-Røjle, der igen efterfulgtes af Redaktør J. C. Nørhaven-Nielsen.

Ved Valget i 1910 blev N. C. Hornstrup genvalgt med 1212 St., mens Gdr. Carl Madsen, Klim, der var Venstres nye Kandidat, fik 941 St. og Red. A. C. Mortensen (S.) 288.

Saa kom Grundlovvalget i 1913. N. C. Hornstrup havde af Hensyn til sit Helbred og sit Hjem afslaaet at lade sig genopstille, og i Stedet havde Højre opstillet Sogneraadformand N. Immersen Mortensen, Klitmøller. Ogsaa Venstre skiftede Kandidat, idet det opstillede Lærer Munk Poulsen, Sdr. Vorupør. Hverken Radikale eller Socialdemokrater opstillede, de havde ved en Overenskomst forpligtet sig til at stemme paa Munk Poulsen. Denne sejrede ved Valget med 1579 St., mens N. Immersen Mortensen fik 1377 - for begge Partier det hidtil største Stemmetal i Kredsen.

Ved Folketingsvalget i Maj 1915 - Bekræftelsesvalget overfor den nye Grundlov, hvorom der mellem Partierne var opnaaet Enighed - var Thistedkredsen en af de faa, hvor der var Afstemning. Munk-Poulsen valgtes da med 1263 St., mens Gdr. N. G. Frøkjær, Gaardhusmølle, fik 923.

*

Ved Landstingsvalget i 1914 kom Carl Madsen, der ved det foregaaende Folketingsvalg havde været Venstres Kandidat, ind i Landstinget. Han gik ud igen i 1918, væsentligt fordi han syntes, at han kunde udrette mere ved at hellige sig det offentlige Liv paa sin Hjemegn. Han gjorde her en stor Indsats. 1916-35 var han Medlem af Thisted Amtsraad, hvor han havde meget stor Indflydelse. Han var endvidere bl. a. Medlem af Amtsskoledirektionen, af Direktionen for Thisted Amts Landbygningers Brandforsikring, af Repræsentantskabet for Thisted-Fjerritslev Jernbane, af Repræsentantskabet for Kommunekreditforeningen og af Bestyrelsen for Amtsraadsforeningen, og for Aalborg Amts Andelssvineslagteri var han Formand fra 1918 til sin Død i 1936, og de to sidste Aar var han Formand for De samvirkende danske Andelssvineslagterier.

Vestervigkredsen.

Vestervigkredsen, som til 1894 havde Valgsted i Vestervig, men derefter blev til Hurupkredsen med Valgsted i Hurup, omfattede til 1918 Kommunerne: Søndbjerg-Odby, Hvidbjerg-Lyngs, Boddum-Ydby, Helligsø-Gjettrup, Vestervig-Agger, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Hurup, Visby-Heltborg, Bedsted-Grurup, Hassing-Villerslev og Skyum-Hørdum.

Kredsen valgte til den grundlovgivende Rigsforsamling Pastor F. C. von Haven, Hassing, og den første Folketingsmand var Kammerraad C. A. H. Hansen, Thisted, der i 1849 valgtes ved Kaaring. Han sad dog kun i en Periode; i 1852 stillede han sig i Stedet i Bjergetkredsen, og i Vestervigkredsen valgtes da Venstremanden Møller Johannes Jensen, Gudnæs Mølle, med 73 St., mens fhv. Møller, exam. jur. Andr. Lychegaard, København, fik 48 St., og Pastor J. Seidelin, Hvidbjerg, 10 St. I Februar 1853 stillede Kammerraad Hansen sig igen, men Johs. Jensen valgtes med 253 St. mod Kammerraadens 119 St. og Pastor Seidelin fik 71. I Maj samme Aar faldt Johs. Jensen med 59 St., mens exam. jur. Andr. Lychegaard, der var Venstremand med Hældning til Højre, valgtes med 157. Baade i 1854 og 1855 blev Lychegaard genvalgt ved Kaaring, men han stillede sig ikke paany i 1858, og da valgtes Proprietær Edv. Neergaard, Dovergaard (H.), ved Kaaring - en dygtig og anset Landmand, der var en Slags "Konge" paa sin Egn. Han var Amtsraadsmedlem, Tiendekommissær, Landvæsenskommissær, Medlem af Landboforeningens

*Etatsraad Niels Andersen. Født 1835.
Entreprenør. Folketingsmand 1886-1909.
Død 1911.*

Bestyrelse, Medstifter af Brandforsikringen for Landbygninger i Thisted Amt, en af de ledende i Etableringen af Eksporten af Hornkvæg direkte til England gennem den nyaabnede Agger Kanal, købte senere tillige Gaarden "Petersrolighed" ved Thisted. Han var en meget betydelig Mand og paa Rigsdagen jævnlig Deltager i Forhandlinger om praktiske Spørgsmaal.

Ved Valget i 1861 stillede Johs. Jensen sig mod Neergaard, men denne valgtes med 176 St. mod Johs. Jensens 55, og ved Valgene i 1864, 1865 og i Juni 1866 genvalgtes Neergaard ved Kaaring. Da Grundloven af 1866 var vedtaget, afslog han at stille sig igen, og ved Valget i Oktober 1866 valgtes med 205 St. den kun 27 Aar gl. Løjtnant, cand. phil. J. Quistgaard Leth, der var Søn af Sognepræsten i Visby og havde deltaget i Krigen, men nu opholdt sig hjemme i Præstegaarden. Han var Højremand, men med liberale Tendenser. Prokurator Bech, Vestervig (H.), fik 88 St., cand. theol. S. von Haven, Hinnerup, 86. Løjtnant Leth genvalgtes i 1869 med 217 St., mens v. Haven fik 117. Ogsaa i 1872 genvalgtes Leth (402 St.), mens en anden Højremand, Overretssagfører J. H. Bagger, København, fik 128

St., og en Venstremand, Husmand A. Oddershede Lauritsen, Vestervig, fik 170.

Leth var en lidet betydende Folketingsmand, og naar han alligevel klarede sig overfor den dygtige J. H. Bagger, skyldtes det, at Bagger i en Pjece kort efter Krigen i 1864 havde opfordret til at glemme den begaaede Voldshandling og søge Venskab med Tyskland. Det vakte Forbitrelse, og denne kom igen frem, da han søgte Valg i Vestervigkredsen. Men han gav ikke op efter Nederlaget. Han, forsøgte med sit indsmigrende Væsen at vinde ledende Mænd i Kredsen, forsikrede om sit danske Sindelag og fik ved Valget i 1873 indflydelsesrige Højrepolitikere udefra til at sige god for sig. Man lod sig blænde af hans Evner i Sammenligning med den ubetydelige Leth, og Bagger valgtes med 539 St., mens Leth kun fik 43, og Gdr. Ole Thøgersen, Helligsø (V.), fik 377 og Friskolelærer Søren Olsen, Ø. Jølby (V.), 23.

Ved Valget i 1876 valgtes Bagger uden Modkandidat med 455 Ja mod 138 Nej. Hans Drøm om at komme til at spille en Rolle fik ham til at konspirere med ledende Venstremænd bag sit Partis Ryg, og der rejste sig indenfor Højre en Stemning mod ham for hans Forfængelighed og Upaalidelighed. Ved Valget i Januar 1879 slap han dog igennem, idet den haarde Vinter og stærke Snefald forhindrede, at Oppositionen fik en anden opstillet. Bagger valgtes med 434 St., mens Venstremanden, Gdr. N. S. Vestergaard, "Thaliasminde", fik 108.

Da Bagger kort efter udgav en Pjece, hvori han refererede en Række fortrolige Forhandlinger i Højres Partimøder, blev han ekskluderet af Partiet, og han blev ikke genopstillet i sin Valgkreds. I Stedet valgtes her i 1881 Proprietær C. E. Carstensen, Vejlegaard i Vestervig (H.), ved Kaaring. Ved et senere Valg samme Aar genvalgtes Carstensen med 723 St., mens Proprietær P. Sørensen, Graugaard, Torp, fik 252. I 1884 genvalgtes Carstensen med 914 St., mens Sagfører A. C. Hansen, Frederikssund (V.), fik 359.

*

I Efteraaret 1886 døde C. E. Carstensen, og Højre opstillede da Entreprenør Niels Andersen, den senere Etatsraad. Niels Andersen havde gjort en eventyrlig Karriere. Hans Fader havde en mindre Gaard i Ydby, og Sønnen begyndte tidligt at deltage i Faderens Gruskørsel paa Vejene, og han var ikke mere end 14-15 Aar, da han havde sine første selvstændige Akkorder. Han læste meget; i sin Soldatertid som Dragon hang han over Bøgerne og lærte sig bl. a. Tysk. Efter Soldatertiden fik han en Parcel af Faderens Gaard og fortsatte sin Entreprenørvirksomhed, der blev stadig større. Kun 27 Aar gl. gjorde han det store Spring ved at paatage sig Bygningen af Jernbanen mellem Fredensborg og Hillerød. Efter sin Deltagelse i Krigen byggede han en Række Jernbaner i Jylland og paa Fyn, i

1876-77 en Jernbane i Skaane, den var paa 11 danske Mil, og han gjorde den færdig paa 4 Maaneder og fik en klækkelig Ekstrafortjeneste ved, at Svenskerne maatte betale for at tage Banen i Brug før Tiden. Tilsidst androg hans Omsætning omkring en Mill. Kr. om Aaret. Efterhaanden kom han ind i en omfattende offentlig Virksomhed. Ved Valget i 1886 valgtes han til Folketingsmand med 1057 St., mens Proprietær Chr. Breinholt, Vestervig Nedergaard (V.), fik 538. Niels Andersen blev i Gentofte, hvor han havde en Gaard, "Søholm", Sogneraadsformand og øvede stor Indflydelse i Sognet. Han blev Aamtsraadsmedlem, blev den første Formand for den nystiftede Dansk Arbejdsgiverforening og blev Medlem af Bestyrelserne for en Række økonomiske Foretagender. Han blev en rig Mand, skønt han tidligt skænkede store Legater bort; saa tidligt som i 1880 oprettede han et Legat paa 100,000 Kr. til Fordel for Arbejdere, der kom til Skade ved offentlige Arbejder. Senere kom andre betydelige Legater til, deriblandt hans Sygehjælpslegat i Thisted Amt. Det gjaldt for Etatsraad Niels Andersen, at overalt, hvor han kom, øvede han stor Indflydelse - ogsaa i Politik, han var en Tid Formand for Folketingets Højre. I de egentlige politiske Debatter tog han ikke megen Del, men jævnlige om saglige Problemer, og han var en af dem, Tinget lyttede til.

I Vestervigkredsen var hans Stilling længe meget stærk. I 1887 genvalgtes han med 1105 St. mod Chr. Breinholt 476, i 1890 med 987 St. mod Chr. Leth Espensen, Viby (V.), 417. Chr. Breinholt vilde ikke stille sig mere, men blev i 1894 af Venstre indvalgt i Landstinget, hvor han sad til sin Død i 1901. Han var ikke meget fremtrædende i Rigsdagen, men paa sin Hjemegn havde han et godt Navn; han havde bl. a. været Sogneraadsformand, Formand for Det thylandske landøkonomiske Selskab og Direktør for Hassing-Refs Herreders Sparekasse.

Ved Folketingsvalgene var Niels Andersen endnu ikke truet, han valgtes i 1895 med 857 St. mod Lærer A. K. Kierkegaard, Agger (V.), 391 og i 1898 med 1003 mod A. K. Kierkegaard 585 og Proprietær F. Hjorth, Baagegaard (Agrarpartiet), 225.

Saa kom Folketingsvalget i April 1901, det sidste før Systemskiftet. Det viste en vældig Fremgang for Venstre, der havde faaet organiseret sig og faaet Tro til, at ogsaa Højres faste Borge i Thy kunde vindes. Niels Andersen holdt Kredsen med 908 St., men A. K. Kierkegaard kom kun 35 St. efter med 873.

Ved det næste Valg i 1903 foretog Højre da en Omplacering. Niels Andersen flyttede til Thistedkredsen, hvor det tabte Mandat skulde vindes igen, og i Hurupkredsen opstilledes, for at faa de flest mulige af Indre Missions Stemmer frem, den kendte Kammerherre Barner, Eskildstrup. Denne havde i en lang Aarrække virket med stor Iver for Indre Mission, men tillige taget fremtrædende Del i Landboforeningsarbejdet. Han havde været Formand for Sorø Amts landøkonomiske Selskab, Næstformand i Landhusholdningsselskabet og havde varmt sluttet sig til Agrarforeningen og var en Tid dennes Præsident. Veltalende var han, meget vindende, og der stod om hele hans Færd en Nimbus af Uegennytte og Retsindighed. - Det lykkedes ogsaa Kammerherre Barner at holde Kredsen med 1184 St. mod Kierkegaards 1063.

*

I 1905 fik Kredsens Venstre en Repræsentant i Landstinget, idet Præstegaardsforpagter Laust K. Kristensen, Hurup, da blev Landstingsmand. Laust Kristensen havde været Præstegaardsforpagter i Hurup fra sidst i 80'erne, og fra 1898 til efter, at han var blevet Landstingsmand, var han Sogneraadsformand, han var Medstifter af og den første Formand for Mejeriet i Hurup, og var fra 1901 Formand for Det thylandske landøkonomiske Selskab. Han nød med Rette paa sin Hjemegn stor Tillid, men fik kun en kortvarig Gerning som Rigsdagsmand, idet han, efter at være genvalgt i 1910, døde af Lungebetændelse i 1911, kun 52 Aar gl. Hans Selvstændighed gjorde sig ogsaa gældende paa Rigsdagen, hvor han iøvrigt ikke viste større Interesse for det storpolitiske, men særlig kastede sig over Skattepolitik og mere specielle Emner, som havde hans Interesse.

*

I 1906 fik Venstre i Hurupkredsen ogsaa en Folketingsmand, idet Lærer A. K. Kierkegaard sejrede med 1157 St., mens Barner fik 1104 og en radikal Kandidat, Rejseinspektør Jørgen Jørgensen, Roskilde, 32.

Kierkegaard, der stammede fra Vestervig, havde fra ung været Lærer i Agger, og han var tidligt politisk interesseret, udførte for Venstre et betydeligt Arbejde, ikke blot som Kandidat, men ogsaa som Mødetaler og Organisator ved Valgene.

I 1909 faldt han igen for en ny Højrekandidat, Sogneraadsformand Gdr. N. G. Frøkjær, Gaardhusmølle, der ikke blot i Vestervig-Agger, men ogsaa ud over Kredsen havde et anset Navn, og som valgtes med 1218 St. mod Kierkegaards 1119. Ved det næste Valg i 1910 sejrede Kierkegaard imidlertid igen med 1296 St. mod Frøkjær 1175, og der var da paany en radikal Kandidat, Gdr. Jens Thomsen, Barslev, som fik 77 St.

Ved Grundlovsvalget i 1913 valgtes Kierkegaard med 1379 St., mens Gdr. A. Gramstrup-Andersen, Vestervig, var Høj res Kandidat og fik 1178.

I 1915 var Kredsen en af de faa, hvor der var Afstemning. Kierkegaard valgtes med 1237 St., mens Højres Kandidat, Godsejer Johan Knudsen, Blidstrup, fik 779.

Kierkegaard flyttede omtrent paa samme Tid til Strib. Han havde været Formand for Centralforeningen af Sygekasser i Thisted Amt og blev i 1914 Statens Revisor for Sygekasserne. Et Par Aar vedblev han at have Vikar i sit Embede, men i 1916 tog han sin Afsked som Lærer, og i 1917 døde han, kun 62 Aar gl. Da det første Valg efter den nye Grundlov og Valglov var nær forestaaende, blev der ikke foretaget Suppleringsvalg, og Kredsen var derefter uden Folketingsmand til Valget i 1918.

TIDEN EFTER 1918

Ved Folketingsvalget i 1918 var den nye Grundlov og Valglov traadt i Kraft. Det betød, at Vælgerkorpset var udvidet meget stærkt, Kvinderne havde faaet Stemmeret, Valgretsaldere var nedsat til 25 Aar, og det var ikke mere en Betingelse for Valgret at "have Foden under eget Bord". Vel var Valget i Enkeltmandskredse bibeholdt, men der var ved Siden af et Antal Tillægsmandater. Desuden var der sket en Omlægning af Kredsene, saa de tre Kredse i Thy og V. Han Herred var blevet til to: Thistedkredsen, hvis sydvestre Grænsesogne var Ø. og V. Vandet, Sjørring-Thorsted og Tilsted, mens Vang-Tvorup, Hundborg-Jannerup og Skjoldborg-Kallerup og hvad der ligger syd derfor, udgjorde Hurupkredsen.

I Thistedkredsen genvalgtes J. P. Nørhave (V.) med 3597 St., mens Skovrider P. D. Bruun, Hovmarksgaard (K.), fik 2660, Redaktør Nørhaven Nielsen, Thisted (S.), fik 707 og Proprietær Martin Sørensen, Peterslund paa Mors (R.), 460.

I Hurupkredsen genvalgtes Munk Poulsen (V.) med 4243 St., mens N. G. Frøkjær (K.) fik 2719 St., Inspektør P. Chr. Hedegaard, Struer (S.), 302 og Martin Sørensen (R.) - opstillet i alle Amtets tre Kredse - 152 St.

Endvidere fik de Konservative i Amtet et Tillægsmandat, og dette tilfaldt N. G. Frøkjær. Det blev forøvrigt først proklameret, at Skovrider Bruun havde faaet Tillægsmandatet, men det viste sig, at Valgbestyrelsen havde glemt 100 St. i Snedsted.

Naar man sammenholder Stemmetallene med Valget kun 5 Aar før, i 1913, giver det et stærkt Indtryk af, hvor meget Vælgerkorpset blev udvidet ved den nye Grundlov, og i hvor høj Grad denne betød et Ryk til venstre.

*

Ved Landstingsvalget kort efter valgtes to Landstingsmænd fra Thy.

For Venstre valgtes Gdr. N. Gisselbæk, Ørum, som sad i Tinget til 1939. Han havde en Gaard i Ørum og var i 1908 kommet ind i Sogneraadet og blev senere Formand. En Tid var han Formand for Sogneraadsforeningen. 1916-22 var han Medlem af Amtsrådet, i 25 Aar Formand for Ringkøbing Amts Vareindkøbsforening, i 30 Aar Formand for I/S Flade og Ørum Søer. Selv om

han ikke gjorde sig meget gældende i Rigsdagen, havde han dog i Tidens Løb flere Ordførerskaber. Han døde i 1945, 75 Aar gl.

De Konservative fik valgt Skovrider P. D. Bruun, Hovmarksgaarden i Ydby, men han sad kun i Tinget til 1920. Han var efter at være blevet Havebrugskandidat paa Landbohøjskolen kommet til Thy i 1889 som Hedeselskabets første Skovrider her, og i denne Gerning virkede han i 43 Aar til sin Død i 1932, og han udrettede i disse Aar paa sin stiltfærdige Maade meget for at forvandle det træfattige Thy, ikke mindst gennem Anlæg af Smaaplantager; da han kom, var der kun 300 Tdr. Ld. tilplantet, men da han døde 7000 Tdr. Ld., og han naaede at faa brudt Modvillien mod Læhegn om Markerne, nu kommer de i stort Tal, og det er for en væsentlig Del Frugten af hans Arbejde, der viser sig. Foruden i Plantningsarbejdet virkede han meget for Skytte- og Gymnastiksagen, og med en kort Afbrydelse var han Formand for Thisted Amts Skytte- og Gymnastikforening fra 1906 til 1929. Han døde i 1932, 70 Aar gl.

*

Da Valgene kom i 1920, var en ny Valglov traadt i Kraft, efter hvilken der kunde stemmes paa enhver af de i Amtet opstillede Kandidater, ligegyldigt i hvilken Kreds; det var altsaa i Virkeligheden Valg i Amtskredse, med Fordeling i første Omgang mellem Partierne i Forhold til deres Stemmetal af lige saa mange Mandater, som der var Kredse i Amtet (i Thisted Amt tre Kredse), og derefter Fordeling indenfor de enkelte Partier efter hvilke Kandidater, der havde faaet flest Stemmer. Desuden var der fortsat for hele Landet et Antal Tillægsmandater i Forhold til urepræsenterede Stemmer.

*

Ved Folketingsvalget i April 1920 faldt Stemmetallene i de to Kredse tilsammen saaledes: Konservative 7291, Venstre 8930, Socialdemokrater 1368, Radikale 363 og Erhvervspartiet 92.

De Konservative udnyttede straks fra første Færd i høj Grad Adgangen til at stemme paa en anden Kreds' Kandidat. I Thistedkredsen var opstillet Proprietær V. Fibiger, "Øland" ved Snedsted. Denne var allerede en kendt Landmand og bl. a. Formand for Landmandsforeningen, og han var tillige en kendt Mand indenfor Indre Mission, jævnlig Taler ved kirkelige Møder, og naar han havde indvilget i at lade sig opstille, var det under Pres af kirkelige Meningsfæller, idet der var stærkt Røre om forskellige allerede trufne eller forestaaende Afgørelser i kirkelige Spørgsmaal. Fibiger fik derfor et stort Antal Stemmer fra Indre Mission, ogsaa fra Vælgere, der ellers ikke sluttede sig til de Konservative. Fibiger blev valgt med 4774 St. fra de to Kredse, mens N. G. Frøkjær, der var opstillet i Hurupkredsen, fik 2475. Skovrider Bruun, der var opstillet i Morsøkkredsen, fik 42 St. fra de to Kredse.

Venstre fik valgt Gdr. Kr. Kristensen, Hovergaard, der var opstillet i Hurupkredsen i Stedet for Munk-Poulsen, der som Følge af en Lammelse maatte opgive sin Rigsdagsgerning. Det var tragisk, at Munk-Poulsen saa hurtigt maatte opgive den Rigsdagsgerning, der gennem Aarene havde været hans Maal. Som Lærer i Vorupør kom han til at betyde overmaade meget for dette Fiskerleje, ikke blot i den aandelige Vækkelse, men ogsaa for Forbedring af Fiskernes Kaar -det var hans Skyld, at der her blev gjort det første Forsøg med Motorredningsbaad, han arbejdede endvidere for bedre

Proprietær V. Fibiger. Født 1886. Ejer af "Øland" i Haring siden 1909. Sogneraadmedlem 1917-21.

Bestyrelsesmedlem bl.a. for Dansk Kirke i Udlandet, Herregaardsmissionen, Diakonissestiftelsen og Arbejdsgiverforeningens Ulykkesforsikring. Medlem af Nationalbankens Repræsentantskab og Jordlovudvalget. Folketingsmand siden 1920. Formand for Det konservative Folkeparti siden 1939. Minister u. P. April 1940-Juli 1940, Kirkeminister Juli 1940-November 1942, Handelsminister Maj-November 1945.

Afsætningsforhold, for Havneanlæg, Baneforbindelse, Forbedring af Landingsforhold osv. Og Venstre fra hele Kredsen sluttede fra hans første Opstilling stærkt op om ham. Hans Afløser, Kr. Kristensen, var en fremmed, som blev opstillet efter forgæves Forsøg paa at enes om en lokal Kandidat. Han havde været Formand for det jyske Venstre og for Ringkøbing Amts Skytte- og Gymnastikforening, og han var ikke uden Evner som Taler og Debattør. Han fik ialt (i de to Kredse) 4600 St., og Venstres andet Kredsmandat gik til Kandidaten i Morsøkredsen, mens J. P. Nørhave, der var opstillet i Thistedkredsen og fik 4281 St. (deraf 163 fra Hurupkredsen) faldt.

Indenfor Socialdemokratiet fik Red. Nørhaven Nielsen, Thisted, der var opstillet i Thistedkredsen, 1007 St., og Kandidaten i Hurupkredsen, Forsikringsinspektør P. Chr. Hedegaard, Struer, fik 338.

De Radikale fik i Thistedkredsen, hvor en fremmed, Gdr. Søren Sørensen, var opstillet, ialt 288 St., og i Hurupkredsen (uden Kandidat) 75 St.

Erhvervspartiet havde kun een Kandidat, Snedkermester P. Nørgaard Poulsen, Vestervig, der var opstillet i Morsøkredsen, og som i Thisted- og Hurupkredsene fik 92 St.

*

Mens Valgdeltagelsen ved Aprilvalget under Indtrykket af Generalstrejken og de bevægede Paaskeforhandlinger havde været meget stor, gik den ved Valget i Juli samme Aar noget ned.

Konservative fik ialt 6914 St. og genvalgt Fibiger med 4443 St., mens N. G. Frøkjær fik 2397 og P. D. Bruun fra de to Kredse 74.

Venstre fik 8701 St. og genvalgte Kr. Kristensen med 4621 St., mens Nørhave fik 4033 St. uden at opnaa Valg.

Socialdemokraterne fik 1194 St., hvoraf Nørhaven Nielsen 875 og Hedegaard 281.

Radikale fik 332, hvoraf Lærer J. C. Jacobsen, Øsløs (opstillet i Thistedkredsen), fik 312. I Hurupkredsen (uden Kandidat) faldt 50 radikale St.

Erhvervspartiet, hvis Kandidat var Snedkermester K. J. Ettrup, Nykøbing, fik 134 St.

*

Ved Landstingsvalget i August valgte de Konservative Gdr. N. G. Frøkjær, i Stedet for Skovrider Bruun, og Frøkjær sad derefter som Medlem af Landstinget til 1932, da han paa Grund af Alder trak sig tilbage. Ind i det politiske Arbejde var han i første Række kommet ved sit kommunale Arbejde, han var blevet Sogneraadformand i den store Vestervig-Agger Kommune, hvor han havde stor Indflydelse, og han grundfæstede sin Position ved i 1909 at vinde Hurupkredsen tilbage for Højre. Velset var han af alle ved sit venlige Væsen og sit aabne og redelige Sind, Mæglerens og Forsonerens Rolle laa altid mere for ham end den politiske Stridsmands, og det gjaldt om ham som om hans Samtidige i Landstinget, Gisselbæk, at de gjorde deres Arbejde der under stilfærdige Former. I en Aarrække var Frøkjær Medlem af Overskyldraadet, og han har i mange Aar siddet i Ledelsen af Landbosparekassen for Thy.

*

Ved Folketingsvalget i September 1920, det første Valg efter Genforeningsgrundloven, fik Konservative 7707 St. og Fibiger valgtes med 5503 St. (deraf 1907 fra Hurupkredsen), mens Gdr. Kr. Pedersen, Dahlgaard ved Hurup, der var opstillet i Hurupkredsen, fik 1909, og der fra de to Kredse gik 295 St. til Lærer L. P. Petersen, Faddersbøl, der var opstillet i Morsøkredsen.

Venstre fik 9736 St. og Kr. Kristensen genvalgte med 5291 St., mens Sekretær Otto Himmelstrup, København (den senere Folketingsmand), fik 4372.

Socialdemokratiets Fremgang i de to Kredse var fra dette Tidspunkt begyndt at tage Fart - det havde ved Aprilvalget faaet valgt Redaktør N. C. Haurum i Morsøkredsen - og Partiets Stemmetal i de to Kredse gik nu op paa 1696. Red. Nørhaven Nielsen fik 1195 og Hedegaard 469.

Proprietær Kr. Fuglsang. Født 1878. Har ejet "Pallisgaard" i Heltborg og "Gl. Ørum" i Ørum. Bestyrelsesmedlem i Thy Højspændingsværk 1913-20 (Formand 1915-20) og i Det thylandske landøkonomiske Selskab 1918-46, Skatteraadformand 1943-46. Folketingsmand 1926-35, Landstingsmand siden 1945.

Radikale fik 442 St., hvoraf Lærer J. C. Jacobsen fik 423. I Hurupkredsen (uden Kandidat) faldt 92.

Erhvervspartiet med Tømrerm. J. Nedergaard, Viborg, fik 227 St.

Der var et nyt Parti med ved dette Valg, Danmarks venstre-socialistiske Parti, og det havde en Kandidat i Morsøkredsen, som paa den anden Side Vandet hentede 15 St. at lægge til de hjemlige 31.

*

Tiden efter 1920-Valgene blev en politisk meget bevæget Tid. I Thy og V. Hanherred var den præget af et meget stort Antal politiske Diskussionsmøder; det skyldtes især de konservative Ungdomsforeninger, der paa et Par Aar skabte en meget stor Tilslutning over hele Omraadet, og som i Aarene fremefter var meget aktiv. Det havde til Følge, at ogsaa Venstres Ungdom blev langt mere virksom, og den politiske Interesse stimuleredes meget stærkt. Ogsaa Socialdemokratiet udfoldede en voksende Aktivitet, organisationsmæssigt og agitationsmæssigt, men det mærkedes mindre udadtil, fordi Arbejdet i første Række foregik paa de indre Linier.

Folketingsvalget i 1924, der for første Gang bragte Socialdemokratiet Regeringsmagten, var her som andet Sted præget af Landmandsbankaffæren, de nye Omsætningsafgifter, Tjenestemandslønningerne og først og fremmest af Erhvervs-krisen, hvor Drachmanns og Fibigers aktive Handelspolitik stod overfor Madsen-Mygdals og Pinstrups doktrinære Fastholden af Frihandelsprincipperne.

Baade Konservative og Venstre gik tilbage. Konservative fik 7096 og valgte Fibiger med 5505 St., mens den nye Kandidat i Hurupkredsen, Gdr. J. Møller Lidegaard, Brøndum Kærsgaard i Salling, fik 1525, og 66 St. gik til L. P. Petersen paa Mors.

Venstre fik 9033 St., og Kr. Kristensen genvalgtes med 4484 St. I Thistedkredsen havde Venstre to Kandidater, Gdr. Jac. Nørhave, Gundsøllille, der var Søn af Kredsens tidligere Folketingsmand J. P. Nørhave og var den officielle Venstrekandidat, men desuden var som særlig Afholds-Venstre-Kandidat opstillet Lærer Jens Damsgaard, Klim, - en Mand, der gennem Aarene havde gjort et stort Arbejde for Venstre, baade som Taler og Agitator, og som havde stærk Tilknytning til Fiskerikredse. Jac. Nørhave fik 3459 St. og Jens Damsgaard 1058.

Socialdemokratiet fik 2775 St. Nørhaven Nielsen 1839 og Hedegaard 881.

Radikale havde 450 St. Husm. P. Ellekjær, der var opstillet i Thistedkredsen, fik 423. I Hurupkredsen, hvor der stadig ikke var opstillet nogen Kandidat, faldt 99 St.

Der var to nye Partier, Landmandspartiet, som opstillede Gdr. Jens Sørensen; Gjørup, der fik 347 St., og Danmarks Retsparti, der opstillede Gdr. M. M. Henriksen, Kjelstrup, som fik 111 St.

*

Det næste Folketingsvalg kom kun to Aar efter, i 1926. Den nye socialdemokratiske Regering, der først havde haft Medbør ved Opgangstider, kom ud for en ny Erhvervs-krise med hastigt voksende Arbejdsløshed, og dets vidtgaaende Understøttelsesforslag førte til Brud med Støttepartiet, de Radikale, og Udskrivning af Valg i December 1926.

Konservative fik da 7556 St. og Fibiger valgtes med 5599, mens Møller Lidegaard fik 1893.

Venstre gik frem til 10,002 St., mens Partiet kun havde ringe Fremgang paa Mors, hvor Lærer S. C. C. Nørgaard fra Krstrup ved Randers havde været valgt siden 1918, og Resultatet var, at Nørgaard faldt, mens Kr. Kristensen genvalgtes med 4678 St., og Proprietær Kr. Fuglsang, Gl.

Ørum, der var opstillet i Thistedkredsen, nyvalgte med 5291 St. Fuglsang, der var Landboforeningsformand i Sydthy, fik 711 St. fra Hurupkredsen og forøvrigt ogsaa en Del Stemmer fra Morsøkkredsen - det var første Gang Venstrevælgerne i væsentlig Grad benyttede Adgangen til at stemme paa en Kandidat udenfor Kredsen.

Socialdemokraterne gik fortsat frem, nemlig til 2972 St. Det havde to nye Kandidater. Red. Nørhaven Nielsen var flyttet til Skive og var som Redaktør af "Thisted Soc.-Dem." blevet afløst af Redaktionssekretær C. Brunsgaard. I Stedet var i Thistedkredsen opstillet Entreprenør Chr. Iversen, Thisted, der fik ialt 1800 St., og i Hurupkredsen var opstillet Muremester Aksel Hvid, Thisted, der fik ialt 1077 St. - Som opstillet paa Mors afløste Gdr. Marinus Sørensen, Glomstrup, Red. Haurum som Folketingsmand.

Radikale fik 571 St., Dyrslæge Johs. Kjeldbjerg, Ø. Jølby (opstillet i Thistedkredsen), fik 368 St. og Overtoldbetjent Johs. Madsen, Agger (Hurupkredsen), 157 St.

Danmarks Retsforbund, der havde opstillet Dyrslæge Aksel Kappel, Nors, fik 106 St.

*

Saa kom Perioden med Madsen-Mygdal som Statsminister, med Nedsækering af Tjenestemandslønningerne, Nedsækering af Alders- og Invalidereente, og med en stor Arbejdsløshed og med Regeringens Afvisning af Foranstaltninger til at afbøde Krisen for Byerhvervene. Regeringen var temmelig uvillig til at tage Hensyn til sit Støtteparti, de Konservative, den afviste disses Krav om Kriseforanstaltninger, og i 1929 kom det til Brud; der forhandlede om en ny Forsvarsordning, hvor de Konservative modsatte sig Venstres Forslag om en Forringelse, og da det viste sig, at de paa Finanslovsforslaget for 1929-30 opførte Bevillinger betød Sabotering af Forsvarsordningen af 1922, og der ikke kunde opnaas Enighed om en ny Forsvarsordning, nægtede de Konservative at stemme for Finansloven.

Det medførte Valget i April 1929, og i Thisted- og Hurupkredsen var Billedet det samme som andet Steds: Tilbagegang for de Konservative, nogen Fremgang for Venstre og stærk Fremgang for Socialdemokraterne.

Konservative fik 6912 St., og Fibiger valgtes med 5500 St., mens J. Møller Lidegaard fik 1103, og 309 St. gik fra de to Kredse til Stenhuggermester Sanderhoff Jensen, Thisted, der var opstillet i Morsøkkredsen og blev 1. Suppleant.

Venstre fik 10,922 St. og Kr. Fuglsang genvalgt med 5798 St. og Kr. Kristensen med 5102.

Socialdemokraterne fik 3868 St., Chr. Iversen (Thistedkr.) 2477 og Aksel Hvid (Hurupkredsen) 1208.

Radikale fik 571 St., Johs. Kjeldbjerg (Thistedkredsen) 329 og Johs. Madsen (Hurupkredsen) 207.

Retsforbundet fik 184 St., der faldt paa Dyrslæge Aksel Kappel.

Efter Valget fik Landet for første Gang siden 1909 en Regering, der repræsenterede et Folketingsflertal, idet Stauning optog 3 Radikale i den nye Regering. Den begyndte under Lettelse af Byerhvervskrisen, men det store økonomiske Sammenbrud i Amerika, sammen med dansk Overproduktion til det engelske Levnedsmiddelmarked og efterhaanden næsten Afspærring af det tyske Marked skabte i 1930 og navnlig i 1931 en hastigt voksende Krise for dansk Landbrug, der leverede sine Varer til Underskudspriser og for en Del slet ikke kunde finde Afsætning for dem. Paa Baggrund heraf opstod Landbrugernes Sammenslutning (L. S.), der krævede Landbruget gjort rentabelt og navnlig pegede paa Kronesækning, og denne Bevægelse vandt her i Landsdelen betydelig Tilslutning. I September 1931 maatte Englands Bank opgive Guldindløseligheden, og Danmark fulgte efter. Om Foranstaltninger overfor Landbruget havde længe forgæves været ført Forhandlinger, og mellem Konservative og Socialdemokratiet sluttedes da Overenskomst om en midlertidig Hjælp, der skulde give Pusterum, til effektive Foranstaltninger kunde træffes. Den bestod i Kriselaan paa indtil 2000 Kr. til dem, hvis Gæld oversteg Ejendomsskylden, og Tilbagebetalingen var afhængig af Flæskeprisens Udvikling. Afgørende ved Forliget havde fra konservativ Side været Folketingsmand Fibiger, som efterhaanden havde skabt sig en meget stor

Indflydelse indenfor Partiet og bl. a. var dets Folketingsgruppes Næstformand. Da Landbrugets Priser og Afsætningsforhold stadig forringedes, og Tyskland i Januar 1931 lukkede yderligere, foreslog Madsen-Mygdal Regeringen Oprettelse af en Valutacentral til Gennemførelse af Importregulering, og mod de Konservative, der fastholdt en aktiv Handelspolitik i Stedet, gennemførte de tre Partier dette - for saa vidt et historisk Skridt, som Danmark fra at være et Frihandelsland dermed blev et af Verdens mest protektionistiske Lande.

Med Venstre sluttede Regeringspartierne kort efter Forlig om en ny. Forsvarsordning, der betød en væsentlig Forringelse af 1922-Ordningen, og før Rigsdagssamlingen sluttede, enedes alle fire Partier om Forlængelse af de midlertidige Kriseforanstaltninger af Oktober 1931 og af Valutacentralen.

Af alle disse Begivenheder gik der kraftige Dønninger i de to Folketingskredse her, hvor baade Venstre og Konservative havde stærkt Tilhold blandt Landmændene, og hvor L. S. udfoldede stor Aktivitet.

Landbrugskrisen blev stadig værre, og da hverken Konservative eller Venstre vilde være med til en af Regeringen foreslaaet Forlængelse af Valutacentralen med endnu større Magt til Handelsministeren, udskrev Stauning Folketingsvalg uden. at gøre et Forsøg paa ved Rigsdagssamlingens Begyndelse at opnaa et Kompromis.

Ved dette Valg i November 1932 fik Konservative en Fremgang til 7395 St., og Fibiger valgtes med 6050 St., mens Redaktør N. Ravnemose, Thisted (som siden N. Sev. Nielsens Død i 1915 havde været Redaktør af "Thisted Amtsavis"), fik 1212 St. (opstillet i Hurupkr.), og 133 St. gik til Kandidaten i Morsøkkredsen, Gdr. Chr. Mortensen, Heltborg.

Venstre holdt Stillingen med 11,024 St. og valgte Kr. Fuglsang med 5684 St., mens det andet Mandat gik til Mors (Gdr. Johs. Nørgaard, Frøslev), og Kr. Kristensen saaledes faldt. Han havde i de Aar, han var Folketingsmand, vundet sig stigende Anseelse, men dels gik stadig en Del Stemmer fra Kredsen til Fuglsang, og dels stemte en Del af Indre Mission paa Johs. Nørgaard. Blandt Venstremændene, der sluttede sig til L. S., var der ogsaa Utilfredshed med, at Kr. Kristensen sagde dem sin Mening for ligeud. Efterdønningerne fra Kr. Kristensens første Opstilling, hvor der var adskillige lokale Aspiranter til Kandidatposten, lagde sig aldrig helt - men iøvrigt gælder det om Kr. Kristensen, at han gennem Aarene i stigende Grad vandt ogsaa sine Modstanderes Respekt.

Socialdemokraterne gik ved Valget paany frem til 4506 St., Chr. Iversen (Thistedkr.) fik 2735: St. og Aksel Hvid (Hurupkr.) 1628.

Radikale fik 733 St., Johs. Kjeldbjerg (Thistedkredsen) fik 401 og Johs. Madsen, Hurupkredsen) 297.

Retsforbundet fik 632 St., - Aksel Kappel (Thistedkr.) 311 og Stationsforst. Krogh, Hurup (Hurupkr.), 310.

*

Efter Valget bøjede de Konservative sig for dets Udfald ved at gaa med til den Valutacentralordning, som Folketingsvalget havde vist Flertal for, men som Konservative og Venstre med deres Flertal i Landstinget fremdeles kunde have standset.

Den økonomiske Krise var imidlertid blevet værre og værre, ogsaa Industrien var haardt ramt og krævede Lønnedsættelser, og mellem Regeringen, Partierne og Erhvervsorganisationerne forhandlede frem og tilbage om Kriseforanstaltninger.

Sidst i Januar sluttede Venstre og Regeringen det store saakaldte "Kanslergadeforlig", hvor Venstre fik en Kronesænkning og Socialdemokraterne Steinckes store Socialreform, og hvor der iøvrigt blev truffet Aftale om Vinterhjælp til de Arbejdsløse, Iværksættelse af store offentlige Arbejder, Forlængelse af Henstandslov og Akkordlov, Nedsættelse af Ejendomsskatter og Nedsættelse af Indlaansrenten.

Frem gennem Aaret fortsattes Forhandlingerne om yderligere Kriseforanstaltninger. Landbokommissionen, hvor Fibiger og Socialdemokraten Fisker var de ledende, fremkom med en Betænkning, og sidst paa Vinteren sluttede Venstre og Regeringen udenom de Konservative et nyt

Forlig om Kriseforanstaltninger, og Samlingen igennem var der et intimt Samarbejde mellem Venstre og Regeringen om Gennemførelsen af en Række økonomiske Love, men Venstre havde store indre Vanskeligheder med den L. S.-prægede Fløj, tre Venstre-Folkethingsmænd, Grev Holstein, Husmand Sigfredsen og Gdr. Vald. Thomsen, brød ud af Partiet og dannede Fri Folkeparti. Da Krisen i 1934 og 1935 lettede, ændrede Venstre Signaler og søgte tilbage til en mere liberalistisk Politik, og Regeringen paa sin Side fremsatte en Række Lovforslag, der demonstrativt skulde fastslaa Socialdemokratiets Fremtidsmaal, men ikke havde nogen Mulighed for at komme gennem Landstinget.

Da saa L. S. efter Bondetoget til Kongen i Sommeren 1935 proklamerede, at Landbrugets fra Udlandet hjemførte Valuta skulde holdes tilbage i Strid med Valutaloven for at fremtvinge en yderligere Kronesænkning, udnyttede Regeringen den herved skabte Forargelse i Byerne til at udskrive Valg - et Valg, der for hele Landet blev en stor Sejr for Socialdemokratiet, et lige saa stort Nederlag for Venstre, mens de Konservative holdt Stemmerne.

Konservative havde dog i Thisted- og Hurupkredsene Tilbagegang til 6729 St., og Fibiger valgtes med 5319 St., mens Husmand And. Chr. Hansen, Hunstrup (Hurupkr.), fik 1369 St., og 41 St. gik til Chr. Mortensen i Morsøkredsen.

Venstre gik næsten 2000 St. tilbage til 9042, Kr. Fuglsang fik 4723 St. og Gdr. And. Gadegaard, Odby, der var opstillet i Hurupkredsen, fik 4157 St., men ingen af dem valgtes, Socialdemokratiet havde faaet Stemmer nok til et Kredsmandat, saa Venstre fik kun et i Amtet, og det gik til Mors (Johs. Nørgaard), og indtil 1945 havde Venstre derefter ingen Folketingsmand i de to Kredse i Thy og V. Han Herred.

Socialdemokratiet gik frem til 5191 St. - Partiet gik i disse Aar fra Valg til Valg stærkt frem i næsten alle Landkommuner her. Chr. Iversen (Thistedkr.) fik 3150 St. og Aksel Hvid (Hurupkr.) 1898.

Radikale fik 696 St., Johs. Kjeldbjerg 423 og Johs. Madsen 247.

Frie Folkeparti fik 896 St., som Partiet hovedsagelig tog fra Venstre, men samtidig var Partiet og dets Agitation utvivlsomt Aarsag til, at mange Venstremænd blev hjemme.

Gdr. Niels Bertelsen, Gøttrup, der var opstillet i Thistedkredsen, fik 273 St., og Gdr. J. Dueholm Philipsen, Koberø, der var opstillet i Hurupkredsen, fik 592.

Retsforbundet fik 730 St., Lærer N. C. Nielsen, V. Thorup (Thistedkr.) 360 og Stationsforstander Krogh (Hurupkr.) 359.

Nationalsocialistisk Arbejderparti fik 249 St., Proprietær Bie, Aars (Thistedkr.), 83 og Mejeribestyrer Svend Jensen, Sundby (Hurupkr.) 166.

*

I 1933 døde en Mand, der gennem sit lange Liv havde betydet overordentlig meget i den politiske Virksomhed i Thy og V. Han Herred og i høj Grad havde sat sit Præg paa det, Redaktør M. Aaberg, Thisted. Talløse var de Møder, han gennem Aarene havde talt ved, endnu op i sin høje Alderdom bevarede han sin Ilterhed, men ogsaa sin Ildhu og sin Troskab mod alt, hvad der var Venstres. Myreflittig havde han slidt for at arbejde sit Blad op, havde set Venstre vinde frem paa Førstepladsen i dets Læsekreds, og i den By, hvor man til at begynde med knapt vilde taale ham, var han blevet Borgmester. Han var 80 Aar, da han døde, og han ledede sit Blad til den sidste Dag. Hans Efterfølger som Redaktør blev Bladets mangeaarige Redaktionsekretær J. J. Lustrup.

*

I Efteraaret 1936 var der Landstingsvalg i den ene Halvdel af Landet, og der skete da det betydningsfulde, at de to Regeringspartier vandt Flertallet i Landstinget og saaledes ikke mere var afhængig af Tilslutning fra Venstre eller Konservative for at faa deres Forslag vedtaget i Rigsdagen.

Ved det samtidige Valg af tingvalgte Landstingsmedlemmer blev Landstingsmand J. R. Poulsen, Risagergaard, tingvalgt, og som hans Suppleant i 6. Landstingskreds rykkede Proprietær M. C.

Korsgaard, Tøttrupgaard, ind i Landstinget. M. C. Korsgaard havde gennem mange Aar taget Del i politisk Arbejde, var første Gang opstillet som Folketingskandidat i Morsøkredsen i 1918 og siden i Hjørring Amt og derefter i Aalborg Amt. Han havde været Amsraadsmedlem siden 1922, var Stifteren af Thisted Andelssvineslagteri og dettes Formand, Medlem af Landboforeningens Bestyrelse, Kreditforeningsrepræsentant, havde været Sogneraadsformand, Mejeriformand osv., og han havde en usædvanlig stærk Position ikke blot blandt sine Fagfæller, Landmændene, men ogsaa i andre Kredse af Befolkningen.

*

Fra 1935 kom der - det var første Gang siden 1918 - til at gaa en normal Valgperiode, før der blev Folketingsvalg igen; en Periode, hvor Stauning som Statsminister styrkede sin Position i borgerlige Kredse, og Socialdemokratiet syntes at gaa mod rent Folketingsflertal uden radikal Støtte, men hvor Regeringens Minus var en vedvarende meget stor Arbejdsløshed og betydelige Skattestigninger. Da Valget kom, blev det som et Forfatningsvalg efter Vedtagelse af en Grundlovsændring om 23 Aars Valgretsalders til Folketinget og ændret Valgmaade til Landstinget, som de to Regeringspartier var kommet til Forlig med de Konservative om, men som Venstre var imod og en Del konservative Vælgere ogsaa. Valgkampagnen kom dog fuldt saa meget til at dreje sig om den almindelige Politik forud og fremefter. Valgets Udfald var bemærkelsesværdigt ved, at Socialdemokratiet for første Gang gik tilbage i Stemmetal, ogsaa her i Amtet, men kun ubetydeligt, og forøvrigt var der i det hele taget kun smaa Forskydninger i Partiernes Stemmetal.

Konservative fik 6463 St. og Fibiger valgt med 5539 St., mens Kandidaten i Hurupkredsen, Redaktør Kjeld Jensen, Thisted (som siden 1935 havde været ansvarhavende Redaktør af "Thisted Amtsavis") fik 902 St., og 22 St. gik til Lærer Chr. Larsen, Hørdum, der var opstillet i Morsøkredsen.

Venstre fik 9314 St. og deraf Kr. Fuglsang 4960, mens Overlærer Jørgen Krogh, Ikast, der var ny Kandidat i Hurupkredsen, fik 3982 St. Ingen af dem blev valgt, det ene Mandat, som Venstre fik, gik til Mors.

Socialdemokraterne fik 5102 St., deraf Chr. Iversen 2953 og Aksel Hvid 1717.

Radikale fik 811 St., deraf Bankassistent Martin Pedersen, Thisted, der var ny Kandidat i Thistedkredsen, 498 og Johs. Madsen 262.

Bondepartiet, der var kommet i Stedet for Fri Folkeparti som Repræsentant for de mest yderliggaaende indenfor L. S. Bevægelsen, fik 1178 St. og heraf Landbrugskandidat Ole P. Rasmussen, Hampen (Thistedkr.), 511 og Husmand M. Mouritsen, Sulsted (Hurupkr.), 644.

Kommunisterne fik 109 St., Nationalsocialistisk Arbejderparti 171, Dansk Samling 33 og National Samling 56.

Ved Landstingsvalget fik de Konservative genvalgt M. C. Korsgaard. Ved en Lodtrækning, der faktisk stod mellem, om Socialdemokraterne skulde faa valgt Murermester Aksel Hvid, Thisted, eller Venstre faa valgt Kr. Fuglsang som Afløser for N. Gisselbæk, tabte Venstre og havde derefter hverken nogen Folketingsmand eller Landstingsmand i Thisted- og Hurupkredsene.

Aksel Hvid, der kom ind i Landstinget, var en af Veteranerne indenfor Socialdemokratiet i Thisted By, havde i en Aarrække været Byraadsmedlem og, som det fremgaar, gentagende Kandidat i Hurupkredsen.

*Proprietær M. C. Korsgaard. Født 1883.
Ejer af "Tøttrupgaard" siden 1908.
Sogneraadsmedlem 1917-29 (Formand
1927-29). Amsraadsmedlem siden 1922.
Formand for Thisted Andelsslagteri siden
1929. Repræsentant for Jydsk
Landkreditforening siden 1934. Medlem af
Nationalbankens Repræsentantskab siden
1940. Landstingsmand siden 1936. 2.
Viceformand i Landstinget siden 1943.
Medlem af Landbrugets Finansudvalg siden
1945.*

*Murermester Aksel Hvid. Født 1877.
Medlem af Ligningskommissionen i Thisted
1909-17, af Thisted Byraad 1917-25 og
1929-46. Landstingsmand fra 1939.*

*

Valgene efterfulgtes af Folkeafstemningen, hvor Grundlovsforslaget manglede nogle faa Tusinde Stemmer i de 45 pCt., der udkræves. Da Folkethingsmand Christmas Møller i Konsekvens heraf nedlagde sine Formandshverv i Det konservative Folkeparti, blev Fibiger valgt til Formand for den konservative Partiorganisation for hele Landet.

Straks efter den tyske Besættelse blev Fibiger den 10. April 1940 Minister i Samlingsregeringen - han er den første og hidtil eneste Rigsdagsmand heroppe fra, der er blevet Minister. Ved Omdannelsen af Regeringen i Juli samme Aar blev Fibiger Kirkeminister og beklædte denne Post til November 1942, da han var mellem dem, Tyskerne forlangte fjernet fra Regeringen.

Paany fik en Valgperiode Lov til at løbe helt ud, indtil der i Foraaret 1943 igen blev Folketingsvalg. Paa Grund af Forholdene holdtes der ingen Vælgermøder i sædvanlig Forstand, kun holdt de forskellige Partier nogle enkelte Møder uden Diskussion, men gennem Aviserne og fra Mund til Mund

gik Opfordringen til at møde og bekende sin Danskhed ved at stemme paa et af de samarbejdende Partier.

Valgdeltagelsen blev den hidtil største i Landet, 89,5 pCt. af Vælgerne stemte, og dette Procenttal naaedes ogsaa i Thistedkredsen, mens Hurupkredsen havde 87,5.

Konservative fik i de to Kredse 8253 St., og Fibiger valgtes med 7549, mens Kjeld Jensen fik 687, og 17 St. gik til Morsøkredeens Kandidat.

Venstre fik 11,098 St., deraf Kr. Fuglsang 6097 og Jørg. Krogh 4592, men ingen af dem valgtes, Mandatet gik til Mors igen.

Socialdemokraterne fik 6900 St., deraf Landstingsmand Henry Hansen, Frederikshavn, som ny Kandidat i Thistedkredsen, 3687 St., og Aksel Hvid (Hurupkr.) 2691 St.

Radikale fik 759 St., deraf Kredsyrlæge Kjeldbjerg, Ø. Jølby (Thistedkr.), 463 og Johs.Madsen (Hurupkr.) 251.

Retsforbundet fik 465, deraf Lærer N. C. Nielsen 216 og fhv. Skatteraadsformand Mads Kristiansen, Hurup (Hurupkr.), 243.

Bondepartiet fik 591 St., deraf fhv. Gdr. Chr. Pedersen, tidligere Dahlgaard (Thistedkredsen), 307, og Gdr. N. J. Vestergaard, Bedsted (Hurupkr.), 250.

Dansk Samling fik 330, deraf Højskoleforstander Aage Møller, Rønshoved (Thistedkredsen), 195, og Lærer M. Aabenhus, Skjoldborg (Hurupkr.), 117.

Nazisterne fik 330 St., deraf Sysselleder Lothar Jeppesen, Thisted (Thistedkr.), 131, og Gdr. Kr.. Daniel Larsen, Handrup (Hurupkredsen) 199.

*

Da den nye Samlingsregering dannedes efter Befrielsen i Maj 1945, blev Folketingsmand Fibiger Medlem af denne som Handelsminister og sad paa denne Post til Regeringsskiftet efter Valget i Oktober samme Aar.

Dette Valg bragte i Modsætning til de to foregaaende meget store Forskydninger i Partiernes Stemmetal.

De Konservative tabte stærkt paa Angreb paa dets ledende Mænd, herunder ogsaa Fibigers Ansvar for handelspolitiske og forsyningsmæssige Forhold, paa en Sydslesvigpolitik, der for mange stod i Modstrid med hidtidige Traditioner og endvidere paa nær Tilknytning til Modstandsbevægelsen.

T.v.: Konsulent K. Damsgaard. Født 1903. Uddannet ved Landbrug. Landbrugskandidat 1928. Landbrugslærer ved forskellige Skoler. Siden 1935 Landbrugskonsulent i V. Skerninge. Folketingsmand 1940-43 og siden 1945. Tilsynsførende med Statens Seruminstitut. Sekretær i Folketinget..

T.h.: Dommer Aage Holm. Født 1890. Lærereksamen 1911. Lærer 1911-18. Student 1917. Cand jur. 1923. Sagførerfuldmægtig i to korte Perioder. Dommerfuldmægtig i Hjørring 1924-26 og i Ebeltoft 1926-44. Dommer i Vestervig 1944. Byrådsmedlem i Ebeltoft 1929-44. Borgmester 1935-43. Folketingsmand siden 1945. Form. for den parlamentariske Kommission vedrørende 9. April 1940.

Venstre, der ved Valgene i 30'erne havde maattet se mange af sine sædvanlige Vælgere blive hjemme og havde mistet til Bondepartiet og andre Særbevægelser, som tilmed lammede Venstres Handlekraft, fik disse Vælgere igen og nye med, som blev vundet ved Afstandtagen fra Restriktioner, Kritik af Forsynings- og Handelsforhold og af Fremgangsmaaderne ved Opgøret med dem, der fejlede i Besættelsestiden.

Socialdemokratiet blev decimeret ved, at dets venstre Fløj gik til Kommunisterne, som skaanselsløst udnyttede, at Socialdemokratiet under Besættelsen havde sat Hensynet til Helheden over Varetagelsen af Arbejdernes øjeblikkelige økonomiske Interesser, og en anden Fløj af sine Vælgere drev Socialdemokratiet fra sig ved at møde med et vidtgaaende Socialiseringsprogram i Haab om derved at kunne klare Konkurrencen med Kommunisterne.

Ved Valget fik de Konservative i de to Kredse 6626 St., og Fibiger blev valgt med 5484 St., men for første Gang ikke paa et Kredsmandat, men paa et Tillægsmandat, idet Socialdemokraterne som hidtil siden 1935 fik det ene Kredsmandat, og Venstre i hele Amtet havde faaet over dobbelt saa mange Stemmer som de Konservative og dermed igen fik to Kredsmandater. - I Hurupkredsen opstillede de Konservative som ny Kandidat Gdr. H. C. Toft, Bjørndalgaard, der fik 1108 St. 25 St. gik til Morsøkredeens Kandidat.

Venstre fik 11,144 St. og valgt begge sine nyopstillede Kandidater, i Thistedkredsen Konsulent Kr. Damsgaard, V. Skerninge, med 6615 St., og i Hurupkredsen Dommer Aage Holm, Vestervig, med 5902 St. - Naar begge Mandaterne gik til Thy og Hanherred, skyldtes det, at der blandt Venstre paa Mors var megen Modstand mod Folketingsmand Johs. Nørgaard, nærmest af personlige Aarsager, og mange Stemmer gik fra denne ikke blot til de to Venstrekandidater paa den anden Side Fjorden, men ogsaa til Konservative og Radikale paa Mors; det var vistnok den eneste Kreds i Landet, hvor disse to Partier i Stedet for at gaa tilbage gik frem.

Socialdemokratiet fik 5772 St., deraf Henry Hansen 2896 og Aksel Hvid 2660.

Radikale fik 910 St. og havde to nye Kandidater, i Thistedkredsen Murerm. S. Sørensen, Oddense, der fik 423 St., og i Hurupkredsen Murerm. P. Nørgaard, Sundby, der fik 481.

Kommunisterne fik 760 St., deraf Lærer Køllgaard, Aalborg (Thistedkr.), 477 og Bogholder Lindorff Larsen, Thisted (Hurupkr.), 288.

Retsforbundet fik 457 St., deraf Lærer N. C. Nielsen (Thistedkr.) 245 og Frimenighedspræst E. Bjerre, Hundborg (Hurupkr.), 209.

Dansk Samling fik 399 St., deraf Aage Møller (Thistedkr.) 218 og Gdr. E. Fogh, Haslundgaard (Hurupkr.), 173.

Ved et Suppleringsvalg til Landstinget, der afholdtes i 6. Landstingskreds samtidig med Folketingsvalget, idet Landstingsmand Foged (Bondepartiet) havde nedlagt sit Mandat, og ingen af Suppleanterne vilde modtage det, valgtes fhv. Folketingsmand Kr. Fuglsang til Landstingsmand af Venstre.

*

I April 1947 var der ordinært Landstingsvalg i Nordjylland, og de Konservative fik da genvalgt M. C. Korsgaard og Venstre genvalgt Kr. Fuglsang, mens Socialdemokratiet ikke fik valgt nogen Landstingsmand fra Thisted Amt i Stedet for Aksel Hvid, der paa Grund af Alder trak sig tilbage.

*

Snart 100 Aar er gaaet siden det første Rigsdagsvalg; baade ydre Former og indre Væsen har forandret sig meget i Politik. Til at begynde med interesserede det hele kun nogle faa, de fleste betragtede det som noget, der egentlig ikke kom dem ved, de blev hjemme, og det var en lille tilfældig Flok, der mødte og afgjorde Valgene. Siden gik det helt til en anden Side, da blev Ligeegyldigheden forvandlet til Fanatisme. Det var i 70'erne og 80'erne her i Thy ofte saadan, at Spørgsmaalet Højremand eller Venstremand skilte hidtil gode Naboer, ja selv nære Slægtninge, saa de knapt kunde taale at se hinanden, og en Venstremand vilde daarligt nok handle hos en Højre-Købmand og omvendt. Og det var ikke anderledes i Hanherred, Højremændene i Thorup-Klim har fortalt om, at naar de skulde til Bjerget for at stemme, maatte de køre ad Klitvej ene, for kom de ad Landevejen risikerede de at blive overfaldet af Venstremændene og drevet hjem igen. Og Højremændene, der sad med Magten i Sogneraad og i de fleste Embedsstillinger, holdt Venstremændene ude fra offentligt Arbejde og Tillidshverv, hvor de kunde se deres Snit til det.

Ved Vælgermøderne gik Bølgerne ofte højt, Ordene faldt voldsomme og tit med personlig Brod. Men heri skete Tid efter anden en Forandring. Det blev saadan, at ingen mere saa noget mærkeligt, endsige noget forargeligt i, at de, der havde talt mod hinanden ved et politisk Møde, bagefter drak Kaffe sammen i Fredsommelighed og kørte fra Mødet i samme Køretøj. Men der var en Tid, hvor dette var utænkeligt, og hvor man saa saadan paa det, at naar de kunde det, saa var det Humbug, at de havde staaet og været uenige, politisk Uenighed var personligt Fjendskab.

Nu kan man vist godt sige, at de politiske Møder og Vælgermøder her - og det har været Tilfældet i lange Tider - har en mere saglig og fordragelig Karakter end de fleste andre Steder. Man er altid villig til at høre, hvad en Modstander har at sige, naar han da ellers har noget paa Hjerte; et kvikt Svar, en Morsomhed bliver altid paaskønnet, men Forsøg paa at gøre Grin med det hele eller bruge Personligheder falder ikke i god Jord og virker ikke efter Hensigten.

Der er nu Fordragelighed i det politiske Liv - nu og da med Opblussen af forgangne Tidens Fanatisme, mest naar et nyt Parti dukker op - men almindeligt skaber politisk Uenighed ikke personligt Fjendskab, nu kan politiske Modstandere samarbejde, ogsaa i politiske Spørgsmaal. Det betyder ikke, at den politiske Interesse er blevet mindre, den har vel tværtimod aldrig været større end nu, men de snart 100 Aar har skabt en politisk Modenhed, der faar Vælgerne til at se mere paa de store Linier, mere paa det heles Vel, og ikke se det politiske Liv som en Kamp om Magt og Tilfredsstillelse af Ærgerrighed.

Det viser sig ogsaa i en anden Ting. Afstemningernes Udfald beroede først paa Tilfældigheder, hvem der boede nærmest Valgstedet, eller en lille Kreds, der var trommet sammen. Senere blev det en Kamp for og imod Enkeltpersoner; Manden, der var opstillet, betød langt mere, end hvilken Politik, han fulgte, men det gled mere og mere over til, at det politiske Standpunkt var det afgørende, og nu er det Partiets Politik, dets Stilling i den nærmeste Tid forud og Tiltroen til, hvad det vil fremefter, der er bestemmende for Valgudfaldet, den samme Linie gaar igen fra Kreds til Kreds Landet over, det er ens i Thy som i København - kun et Par Gange under Grundloven af 1915

har der været mærkbare Afvigelser - naar man har Stemmetallene for de første to Landkommuner, og det er sædvanligt Tilsted og Hjortdal, saa har man Strømpilen for det samlede Valgresultat, der foreligger nogle Timer senere. Det fejler ikke, saa forunderligt det kan lyde; men ligger der ikke deri netop et Udtryk for, hvor ensartet vort Folk er i Instinkt og Tankegang, modnet gennem 100 Aars Folkestyre, gennem politiske Kampe, mange Fejlgreb, men ogsaa Fremskridt og Udvikling.

(Kilde: Landet mod Nordvest bd. 2, side 265-290).